Азербайджанай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ Азербайджанай Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй Президиумдэ Азербайджанай ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

…ткэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй …иум болон СССР-эй Министрнүүдэй Со…син гүрэнтэй Азербайджанай нэгэдэһээр …эй ой гүйсэһэнние тэмдэглэһэн азер…,ород болон манай ороной бүхы аха …уудай ехэхэн һайндэртэй дашарамдуу… …ербайджанай хүдэлмэришэд, колхозни… …нтеллигенци, бүхы ажалшадые халуу…маршална.

…н гүрэнтэй Азербайджанай нэгэдэлгэ …джан арадай хуби заяанда айхабтар …н нүлөө үзүүлһэн юм. Нимэ түүхэтэ …болоһоной ашаар тэрэ хадаа хариин …рагшадай добтолгоһоо, мүн нютаг … ноёд зонхилогшодой үүдхэһэн өөһэд …ын дайн хёморолһоо эсэслэн хахасаха, …на бутархай ажаһуудал болон ажа… …таһаранги тулюур байдалые усад… түрүүород соёл гэгээрэлдэ хамжаха … болоо бэлэй.

…н булюугаар хүгжэһэн экономикын аша … Азербайджанда үйлэдбэрилгын хүсэ… …дэлгэрхэ ябадал түргэдэһэн, хүдэлмэришэн анги бии боложо эхилһэн байгаа. Ород арадай эрхим түлөөлэгшэдтэй нягта холбоотой болоһон ушар хадаа Азербайджанай ажалшадай дунда ниитэ демократическа болон марксистска үзэл сурталай нэбтэрэн тараха хэрэгтэ туйлай шухала үүргэ дүүргэһэн юм. Энээнэй үндэһэ һуури дээрэ Россин пролетаринартай болон ажалша таряашадтай азербайджан арадай дайшалхы революционно холбоо барисаан бии болоо һэн.

Азербайджанай ажалшадород, украин, грузин, армян болон манай ороной бусад арадуудтай хамта хаанта засагта, хүрэнгэтэн баяшуулда эсэргүү революционно тэмсэл хэхэ сэхэн, түбэгтэй бэрхэ замаар ябажа гараа. Закавказиин болон бүхы Россин революционно хүдэлөөнэй түүхэдэ Бакугай олон ондоо үндэһэ яһатанай баатарлиг пролетариат алдарта хуудаһа бэшэжэ оруулаа. Тэрэ хадаа өөрынгөө дайшалхы партийна организациин ударидалгаар совет засагай илан мандахын түлөө тэмсэлшэдэй түрүү зэргэдэ жагсалсан ябаа һэн.

Ажалша зоной зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ эрэлхэг хатуу зоригой, пролетарьска интернационализмын ленинскэ заршамуудта, коммунизмын агуухэ хэрэгтэ үнэн шүтэнхэй байлгын үльгэр жэшээ харуулһан 26 бакинска комиссарнарай арюун нангин дурасхаалые арад зомнай хэзээшье мартахагүй.

Агуухэ Октябриин социалис революци гээшэ азербайджан арадые социальна болон национальна дарлалтанаа хэтэдэнь хахасаажа, тэдэндэ бодото эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдал олгожо, шэнэ ажабайдал байгуулха һаруул һайхан замда гаргаба. Националис үзэлтэй муссаватистска контрреволюциин, граждан болон илангаяа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн сэрэгэй болоһон жэлнүүдтэ Азербайджанай ажалшад социалис Эхэ орондоо, СССР-эй арадуудай аха дүүгэй нэгэдэлдэ, эбдэршэгүй хани барисаанда хизааргүй үнэн сэхэ байһанаа харуулаа.

Совет засагай тогтоһонһоо хойшо Азербайджан хадааород болон манай ороной бусад арадуудай аха дүүгэй туһаламжын ашаар тон сэхээр хүгжэнги экономикотой, мүнөө сагай эрдэм ухаан болон түрүү социалис гэгээрэл болбосоролтой, сэсэглэн һалбаржа байгаа социалис республикануудай нэгэн болонхой. Азербайджан эхэнэрнүүдэй байдал үндэһөөрөө хубилаа. Урдань дарлагдажа, барга харанхы ябаһан тэдэнэр совет обществын тэгшэ эрхэтэй гэшүүн, коммунизмын байгуулалтада эдэбхитэйгээр хабаадагша болоо.

Азербайджанай Совет Социалис Республикын һалбаран хүгжэлгэ хадаа Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын, социалис байгуулалтын бата ехэ хүсэнэй, Советскэ Союзай арадуудай аха дүүгэй эбдэршэгүй хани барисаанай мандаһанай гайхамшагта жэшээ мүн болоно.

Азербайджанай ажалшад социализмын байгуулалтада өөһэдынгөө эрхим хубитые оруулаад, мүнөө КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые болон мүн тэндэ абтаһан партиин программые хүсэндэнь хүргэхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэнэ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа азербайджан арад промышленностиин, хүдөө ажахын, эрдэм гэгээрэлэй саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ энээнһээ хойшодоошье өөһэдынгөө бүхы шадал зориг гаргажа, манай ороной арадуудай аха дүүгэй хани нэгэдэлые сусаршагүйгөөр бэхижүүлхэ гэжэ бата найдажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Азербайджанай Совет Социалис Республика болон мүн тэрэнэй бэлигтэй бэрхэ ажалша арад мандаха болтогой!

Совет Социалис Республикануудай Союз мандаха болтогой!

Советскэ Союзай арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан үеын үедэ мандажа, бэхижэжэ байг лэ!

Коммунис партиин ударидалгаар коммунизмын илалта тээшэ урагшаа дабшая!

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 128 (10496) | 1964 оной майн 31, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

БҮХЫ ХҮДЭЛМЭРЕЭ ОНЬҺОЖОРУУЛБАЛ, ПРОДУКЦИИН ҮНЭ ХЯМДАРХА

НҮХЭД, ХАРТААБХАШАД! Москвагай областиин суута хартаабхашан В. И. Кузнецовой бэшэгтэй, хүдэлмэриинь онол аргатай танилсажа ажалдаа оролдосотойгоор нэбтэрүүлыт

★ ★

БУРЯАД ОРОНОЙ ХАРТААБХАШАД, ТАНДА ХЭДЭН ҮГЭ

Хүсэ зөөри, саг багаар гаргашалжа, хартаабхын баян ургаса абахыетнай Буряадай республикын хартаабха ургуулдаг бүхы звенонуудта хүсэнэб. Ажалдаа түрүү технологи нэбтэрүүлжэ, бүхы хүдэлмэреэ оньһожоруулжа, хүрьһэеэ һайнаар элдүүрилэн, үтэгжүүлгэ хүсэдөөр оруулаад, ургасаа оролдосотой харууһалбал — амжалта туйлагдахань лабтай.

Үрэһэ һуулгажа байха үедөө эрхим шанартайгаар ажаллаха хэрэгтэ анхархыетнай хүсэнэб. Газараа һайнаар үтэгжүүлээд, шэлэмэл үрэһэ хэрэглэбэшье, хартаабха һуулгадаг машинынгаа хойноһоо һайнаар анхараагүй байбал, ехэхэн ургасаяа алдажа болохо.

Илангаяа нэгэшье нүхэндэ хартаабха һуулгангүй үнгэржэ болохогүй. Хэрбээ нэгэшье нүхэ дутуу тарибал, намартаа ургаса бага болохо бшуу.

Звеногой гэшүүдэй ажалай түлөөһэ тогтоохо талаар манай дүй дүршэл Байгал шадарай хартаабхашадта туһатайшье байжа болохо. Таанар энээндэ бодомжотойгоор хандажа, нютагайнгаа эрхэ байдал харалсажа, түлөөһэ тогтоохо байһантнай мэдээжэ.

Буряад ороной хартаабхашад, ажалай ехэ амжалта туйлахыетнай үшөө дахин хүсэнэб!

Солнечногорск город.

МОСВАГАИ ОБЛАСТИИН СОЛОТО ХАРТААБХАШАН В. И. КУЗНЕЦОВОЙ ЗВЕНОГОЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ДҮЙ ДҮРШЭЛТЭЙ 2-дохи ХУУДАҺАНДА ТАНИЛСАГТЫ.

В. Кузнецова

★ ★

Эбтэй хүдэлдэг гурбан

ЗЭДЭ. (Телефоноор абтаба). Үйлэдбэриин управлениин томохон ажахы болохо Ториин совхоз эртын орооһото ургамалнуудые тарижа дүүргэмсэрээ кукуруза, саахарай свёкло, хартаабха гэхэ мэтэ ургамалнуудые түлэг тарижа байна.

Эндэхи 1-дэхи отделенидэ дүршэлтэй механизатор Б. Дроздовой хүтэлбэридэг оньһожоруулагдаһан звеногойхид үсөөхэн хоног соо 20 гектарта саахарай свёкло, 45 га дээрэ хартаабха һайнаар тарижа дүүргээ. Энэ звеногой трактористнар П. Борисов, сеялкэшэн Н. Невьянцев гэгшэд саахарай свёкло түрүүшынгээ жэл тарижа байбашье, үрэһэеэ нэгэ жэгдэ гүнзэгыдэ, һайнаар, сэхэ зуруud гарган тарижа шадаа. Хартаабхаяа бүхыдэнь хайша хайшань квадрат гаргажа таряа юм.

— Таряалан дээрээ наг шэбхэ ехэ гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэшье һайса оруулаабди. Гадна бүхы газараа нэгэ дахин уһалжа, шииг нойто ехээр барябди. Саахарай свёкло, хартаабхын элбэг баян ургаса абахал байхабди,—гэжэ нүхэр Дроздов найдамтайгаар мэдүүлнэ.

Нээрээшье эдэнэй хэжэ байһан оролдосото ажалые харахада, га бүриһөө 100 центнер саахарай свёкло, мүн 120—130 центнер хартаабха ургуулжа абаха гэжэ сохом этигэхээр.

Д. Бадмажапов.

СЭДЬХЭЛ БАЯСУУЛНА

Бүхы хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар, гаргаша багатайгаар хэжэ, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэжэ, энэ жэлдэ баян ургаса абаха зорилготойгоор манай совхозой 2-дохи отделениин механизаторнууд үсэд шангаар ажаллана. Орооһо таряа, горох, кукуруза, хартаабха, саахарай свёкло ургуулха тусхай звенонууд эмхидхэгдэнхэй.

Шэниисэ бүхыдөө нарин зуруудтайгаар, хэрээһэлүүлэн таригдаа. Горох, саахарай свёкло, наран сэсэг гэхэ мэтэ ургамалнууд мүн лэ эрхим болзорто таригдаһан байха юм. Мүнөө совхозой эрхим кукурузашан Павел Аюшеевэй звено кукурузаяа тарижа дүүргэхээ байнхай.

Хабарай тарилга дээрэ Намсарай Малановай, Даниил Ухеевэй даадаг оньһожоруулагдамал звенонууд жэшээтэ һайнаар ажаллана. Эдэнэр поли дээрээ аммиагтай уһа, минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэнэ. Бүхыдөө 375 га газар аммиагтай уһаар, 289 га минеральна үтэгжүүлгээр шанаржуулагданхай.

Отделениин механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, тэдэнэр бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байна. Илангаяа тракторист Жанчип Ошоров, Павел Аюшеев болон бусад ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Таряалан, хадалан хэлхы ногоон хүнжэлөөр хушагдажа, таряашад, малшадай сэдьхэл баясуулна.

А. Сотников.

Хэрэн.

Г. И. Габдулин Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин эрхим кукурузашадай нэгэн. Энэ нүхэр мүнөө жэлдэ «полнингоо хатанай» тарилгые майн 10-да эхилжэ, тон богонихон болзорто дүүргэхээ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Онохойн совхозой главна агроном нүхэр Н. И. Суздалев кукурузашан Г. И. Габдулинтай поли дээрэнь хөөрэлдэжэ байна.

Г. ДЕРИГЛАЗОВАЙ фото.

УРГАСАДА— …рхим харууһалга

… орооһото ургамалнууд …агүй таригдажа дүүрэн…… …риин үйлэдбэриин управ… …ажахынууд шэниисэ, го… …иха түсэбөө амжалтатай… …үүлээ. Мүн Баргажанай, …, Түнхэнэй управлениин … совхозууд түсэбөөр ха… … шэниисэеэ тарижа заха…ранхай.

…тай, һайнаар элдүүрил…һэндэ эртэ таригдаһан …нууд нэгэ жэгдээр урга…раа хушаба гэһэн баяр…дэсэлнүүд үйлэдбэриин … бүхэнһөө ороно. Түрүү …нууд, илангаяа тусхай …тай оньһожоруулагдамал …уд уртасынгаа хойноһоо …лжа захаланхай.

…гын совхозой түрүү ме…тор Михаил Ковалевскиин …илдэг звено горохойнтоо …ые бүхыдэнь борнойлоод, …уу гаран гектар шэниисэ …ар элдүүрилээд байна. … звеногой гэшүүд уһа сүр…шинаар горохой, шэнии…хы эшэнүүдые ундалуул…бо.

…сын хойноһоо харууһалга …й үйлэдбэриин управле…ажахынуудта оролдосотой…үүлагдана. Эндэхи «Сиби…олхозойхид горохой тарил…йлно. Ургамалай түргэ… …байнаар ургахын тула уп… … колхоз, совхозууд энэ … түрүүшынхеэ шулуун …эй үйрхэйе уһанда холи…рглэхээ байна. Нимэ … үтэгжүүлгэ 50 тонно аб…раагээр 3000 гаран гек… …илга шанаржуулагдахань. … сасаха хүдэлмэридэ са…хэрэглэгдэхээр хараалагда… … буртаг үбһэнэй ехээр … газарта гербицид хоро …оор сасахаар Саянай сов…энэ. «Сибиряк», «Восточ…ны» колхозуудай 5 мян…ктар газарта хорон сасаг… ургамалай хоротон зумба…оор хюдагдаа.

…исэ, горохой тарилга …хо, ургамалай ургажа … уһалха хүдэлмэри Мухар…шье управлениин ажахы… эхилэнхэй. Эндэхи «Роди…хоздо шэниисын тарилта, …ртсъездын нэрэмжэтэ ар… саахарай свекло борной… «Дружба» колхозой …ницинэй оньһожоруулаг…звено уһа сасаха түхеэрэл…дөө ухамайлан зохёогоод, … тарилгаяа ундалуулжа …эй.

… ургаса абаха хэрэгтэ элэ …үдэлмэриин хэды шухала …ье, тэрэниие тоодоггүй, … үбһэнэй үндэһэжэжэ үндэр … хүлеэжэ һуудаг хүтэлбэ…д үшөөл олон байһаар. … энэ шалтагаан дээрэһээ …ын, Зэдын, Хяагтын үй… … управлениинүүдэй оло…хоз, совхозууд мүнөө хү…шэниисын, горохой тарилгэ … борнойлжо эхилээдүй. … эндэхи ажахынуудай га…хурьһэн тарилгын һүүлээр …таһан, буртаг үбһэнэй үн… бии болоһон байна бшуу. …арта саг соонь тарилга …хо тон шухала гэжэ ту…лэй дүй дүршэл һургана ха юм.

Тиимэһээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд тарилгын хойноһоо саг үргэлжэ адаглажа байха, газарай хүрьһэндэ буртаг үбһэнэй хилгааһан мэтэ үндэһэнэй бии болохые алдангүйгөөр борнойлхо, томо һөөг ногоое түүжэ хаяха хүдэлмэри оролдосотойгоор эмхидхэхэ уялгатай. Тарилгын нэгэшье гектарые буртаг үбһэндэ даруулжа болохогүй.

Түрүү ажахынуудай жэшээгээр ургамалай тараса хаража, хабарай тарилгын шанарые тусхай комиссаар шалгаха, тарилгын үедэ забһар далан гаргагдаһан байбалнь, тэндэ зэмэтэ хүнүүдэй хүсөөр үрэһэ тарижа үгэхэ хүдэлмэри хэгдэхэ ушартай. Мүн һайн шанартайгаар тарилга хэгшэд түлөөриин талаар урмашуулагдаха, социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаха болоно. Тиихэдээ нэгэн доро буртаг үбһэнэй бии боложо байгаа һаань, тодоруулагдаха байна бшуу.

Эдэ үдэрнүүдтэ хартаабха, саахарай свёкло, кукуруза таригдажа дүүрэхээ байнхай. Илангаяа эдэ үнэтэ ургамалнуудай хойноһоо наринаар харууһалха, тарилгыень хэдэн удаа борнойлхо, зурууд хоорондын элдүүрилгэ саг соонь хэхэ, нэмэлтэ тэжээл болгон минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ эрилтэ табигдана.

Энэ жэлдэ, газарай шииг ехэтэй, хабартаа хүйтэн байһанһаа зарим поли уһалагдангүйгөөр таригдаа. Ушар иимэһээ ургамалай гаража байха үедэ уһалха тушаа ажахы бүхэндэ, оньһожоруулагдаһан звено бүридэ ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй. Нэн түрүүн уһа сүршэдэг машинануудые үдэр һунигүй дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгэхэ шухала.

Һая гаража байһан ургамалай хэлхы эшэнүүдтэ элдэб хорхой шумуул, зумбараа угаа ехэ хоро хүргэдэгынь мэдээжэ. Тиимэл хадань эдэ хоротонтой тэмсэхэ гэжэ түрүүшүүл оролдоно ха юм. Илангаяа нютаг бүхэндэ зумбараа олошоржо, баян ургаса абаха хэрэгтэ айхабтар һүйд хэнэ. Энэ ушарта Баргажанай аймагай Аргадын 11-жэлэй һургуулиин багшанарай, һурагшадай үүсхэл һайшаалтай. Тэдэнэр ургамалай дайсан зумбараае али бүхы аргаар хюдаха гэжэ шиидээд, мүнөө совхозойнгоо таряалан дээрэ таранхай. Энэ коллективэй үүсхэл республикын бүхы һургуулинуудта дэмжэгдэхэ гэжэ найдагдана.

Гадна республикын олохон ажахынуудта таряалан, сабшалан дээрэ адууһа мал орожо түйбэдэг, ургамалай гарасада һаад түбэг татадаг баримтанууд үзэгдэдэг. Энэ тон бүтэхэгүй ябадал гээшэ. Колхоз, совхоз бүхэндэ, һуурин газарта, фермэ шадархи таряалан, сабшалан һайнаар хашаалха хэмжээ абаха, мүн малаа һула ябуулдаг заншалда эсэс табиха саг ерээ. Энэ талаар сомоной, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомууд онсо үүргэ, харюусалгатай.

Оройн тарилга түргөөр дүүргэжэ, ургасын хойноһоо жэшээтэ һайнаар харууһалха гээшэ мүнөөдэрэй шухала хүдэлмэри мүн.

…Э БОЛОҺОН СОЁЛ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ АЖАЛ ЯБУУЛАГШАДАЙ УЛАСХООРОНДЫН ХУРАЛДААНДА ХАБААДАГШАДТА

…анын оюун ухаата поэт болон уран зурааша, революционер… Т. Г. Шевченкын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан …рэлэй ажал ябуулагшадай уласхоорондын хуралдаанда ха…дые Совет правительствын болон өөрынгөө үмэнэһөө үнэн …өө амаршалнаб.

… бүхэндэ ажалша зоной аша туһада, үнэн сэхээр алба хэхэ …най ниитын үүргэ уялга гэжэ түрүү оюун бэлигтэн хара…араһааршье байна. Дарлагдаһан ба хубигүйдэһэн зониие …оригтойгоор аршалжа, эрхэ сүлөөгэй болон үнэнтэ зүб бай…түлөө халуунаар тэмсэһэн Т. Г. Шевченко эгээл тиимэ хүн …м. Тэрэ хадаа арад зоной сээжэ зүрхэндөө һанажа, хүсэжэ …умые элирхэйлэн мэдүүлдэг, богоолшолгын гэнжэһээ бүхы …үн түрэлтэнэй мултарха байһанда этигэдэг бэлэй. Тиимэ… сүлөөгэй болон бэеэ даанхай гүрэнтэй болохын түлөө, эб …лай болон социализмын түлөө тэмсэжэ байһан дэлхэйн бүм… бүхы арадуудта энэ поэт-революционерэй нэрэ алдар тон …ор һанагдана.

…алша зоной баяр жаргал эдлэжэ һууха саг ерэһэй гэжэ Украи…ехэ уран зохёолшо үнэн зүрхэнһөө хүсэдэг һэн. Тэрэнэй һа… … бэелүүлэгдээ. Мүнөө украин арад совет эсэгэ оронойнгоо …бүлэ дотор шэнэ общество байгуулжа байнхай. Тэрэнэй ту…рэ бүхы улад зондо эб найрамдал, ажал, сүлөө, тэгшэ эрхэ, …эй барисаа болон зол жаргал олгохо гэһэн үгэнүүд алтан үзэ…бэшэгдэнхэй.

…Г. Шевченкын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан соёл… … ажал ябуулагшадай уласхоорондын хуралдаанда хабаа… … эб найрамдалай түлөө, бүхы арадуудай хоорондохи гэгээ…болбосоролой хани харилсаа хүгжөөхын түлөө һайн һайхан …үүлгадаа амжалта түйлахыетнай халуунаар хүсэнэб.

Н. ХРУЩЕВ.

КУКУРУЗАШАДАЙ УРИЛДААН

Үбэлдөө нуур талаан болотор тошо халяажа, мүн хабартаа бүлүүр станци хүдэлгэжэ уһалһан шииг нойто ехэтэй газарай хүрьһэн удаан дулаасана. Тиигэбэшье һүүлэй дулаахан үдэрнүүдтэ хахалһан газарай хүрьһэн яһала халаа.

Таряалангай хүрьһэнэй дээрэһээ һайн халажа эхилхэлээр совхозоймнай суута кукурузашад Дамба Жанаев, Николай Кондратюковой звенонууд нэгэшье үдэр һаатангүй сеялкэнүүдээ шэрэжэ гараа һэн. Тарижа эхилһээр оройдоол хэдыхэн хонобошье, Дамба Жанаевай звеногойхид 3 сеялкээр 80 гаран гектар таряад байна. Мүн Николай Кондратюковынь 60 га таринхай. Тэдэнэр мүнөө үдэр соо шадаал һаа ехэ тарижа үрдихые оролдоно. Энэншье ойлгосотой ааб даа. Кукурузын тарилгые нэгэн-хоёршье үдэрөөр хожомдуулбал, тэрэнэй һайн ургажа эдеэшэхэ болзорынь охор болохо, ургасаншье доошолхо ха юм.

Тиигэжэ кукурузашаднай тарилгаяа июниин 5 болотор заабол дүүргэхэ гэжэ эршэмтэй шангаар, урилдан хүдэлжэ байна гээшэ. Тариха газарыньшье бага бэшэ. Тус тустань 350 га таряалан даалгагданхай. Тэдэ түрүү кукурузашадай зориһондоо хүрэхэнь найдамтай.

Үрэһээ тарихадаа тэрээнтээ микро-үтэгжүүлгэ холилсожо, мүн тусхай түхеэрэлгөөр га бүридэ 1 центнер хүрэтэр аммиагай селитрэ хэжэ, газарай хүрьһэндэ оруулна. Гадна Дамба Жанаевай звеногойхид һүүлэй 3 жэлэй туршада таряалан дээрэ жэл бүри гектарай 15—20 тонно, заримдаа 30 тонно хүрэтэр үтэгжүүлгэ оруулһаншье һаа, үнгэрэгшэ үбэлдөө тэндэ 2500 тонно шэбхэ гаргажа, һайнаар тараагаа юм. Тиихэдэ Николай Кондратюков урдань һайса үтэгжүүлэгдэһэн 350 га газарта үшөө 1500 тонно шэбхэ гарганхай.

— Мүнөө жэлдэ газарнай һайса уһалагдажа, шииг нойтоор ехэ элбэг байна. Мүн зумнайшье яһала урин дулаанаар эхилбэ. Бүхы газартаа һайн квадрат гаргажа, зүбөөр таряад, ургасаяа оролдосотойгоор харууһалан, үшөө нэгэ дахин уһалаад байбал, һанаһандаа хүрэмөөр баян ургаса абаха аабзабди гэжэ найданабди,— гэжэ Жанаев Кондратюков хоёр мэдүүлнэ.

Эдэ хоёр шэдитэднай байгша ондо таряалангайнгаа 100—100 гектарай га бүриһөө 500 центнер, бэшэ газарһаань гектарай 350 центнерһээ доошо бэшэ ногоон намаа набша абажа, силос дараха зорилготой. Кукурузашаднай хэлэһэн үгэдөө хүрэхэл байха. Тэдэмнай зориһоноо дүүргэжэл һаладаг зон ха юм.

Л. Цыренов,

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Суулгын совхозой директор.

Москвагаа мэдээсэнэ

АЗЕРБАЙДЖАНАЙ СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКА ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР ШАГНАГДАА

Ажахын болон соёл гэгээрэлэй байгуулалтада азербайджан арадай туйлаһан амжалтануудые тэмдэглэжэ, Россин гүрэнтэй Азербайджанай нэгэдэһэнһээ хойшо 150 жэлэй ой гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1964 оной майн 29-дэ гаргаһан Указаараа **Азербайджанай Совет Социалис Республикые Ленинэй** орденоор шагнаба.

(ТАСС).

Нүхэр Вальтер Ульбрихт Москва ерэбэ

МОСКВА, майн 29. (ТАСС). КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон Советскэ правительствын уряалаар, Германиин Нэгэдэмэл социалис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Вальтер Ульбрихт гүрэн-түрын хэрэгээр мүнөөдэр Москва айлшалан ерэбэ.

Внуковска аэродром дээрэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев болон Совет гүрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэд хүндэтэ айлшаниие угтаа.

Хүндэлэлэй харуул жагсажа, ГДР-эй болон СССР-эй Гүрэнэй гимнүүд зэдэлһэн, нацынуудай салют үгтэжэ, 21 дахин ехэ буугаар буудаба.

Нүхэд Н. С. Хрущев Вальтер Ульбрихт хоёр хани халуун үгэ хэлэжэ, тэрэнь угаа ехэ анхаралтайгаар шагнагдаһан, хэдэ дахин альга ташалган болоһон байна.

Нүхэд Вальтер Ульбрихтын, Н. С. Хрущевой, Л. И. Брежневай нээмэл машинада һуугаад хүндэтэ айлшанай бууха газарта ошохоёо Кремль тээшэ шэглэн, ниислэл хотын үйлсэ болон талмайнуудаар ябажа гарахадань, олон мянган москвичууд тэдэниие халуунаар амаршалаа.

Вальтер Ульбрихт Н. С. Хрущевтой уулзаба

Германиин Нэгэдэмэл социалис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Германиин Демократическа Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт, майн 29-дэ, Кремльдэ, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевтой уулзаа.

В. Ульбрихттай хамта ГДР-эй партийна болон гүрэнэй элитэ ажал ябуулагшад, мүн тэрээшэлэн СССР-тэ байгаа ГДР-эй элшэн сайд Рудольф Деллинг байлсаа.

Советскэ талаһаа энэ уулзалгада КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ю. В. Андропов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо В. С. Семенов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, ГДР-тэ байгаа СССР-эй элшэн сайд П. А. Абрасимов болон бусад хабаадалсаа.

(ТАСС).

Вальтер Ульбрихт Л. И. Брежневтэй уулзаба

МОСКВА, майн 29. (ТАСС). Германиин Нэгэдэмэл социалис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт болон тэрээнтэй хамта ерэлсэһэн ГДР-эй партийна болон гүрэнэй ажал ябуулагшад мүнөөдэр, Кремльдэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневтэй уулзаа.

Л. И. Брежнев болон В. Ульбрихтын хоорондо хани ёһоной үнэн сэдьхэлэй хөөрэлдөөн болобо.

Энэ хөөрэлдөөндэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе болон СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко хабаадалсаа.

БАЯН УРГАСА ЯАЖА ТУЙЛАГДАНАБ

Түбэй машина туршалгын станциин хартаабхашадай оньһожоруулагдамал звеное даагша В. И. Кузнецовой нэрэ бүхы орон дотор мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй звено түрүү дүй дүршэлэй бүхэсоюзна һургуули болгогдожо, бултадаа хартаабхашадай ёһотойл замай залуурша гэжэ тоологдоно.

Эдэ үдэрнүүдтэ энэ звеногой поли дээрэ үүрэй сайхаһаа эхилээд, үдэшын харанхы болотор тракторай хүнхинөөн таһарнагүй. Тэдэнэр нэгэшье час алдангүйгөөр, үрэһэеэ саг соонь тариха гэжэ оролдоно.

Манай штатнабэшэ корреспондент һаяхан В. И. Кузнецовой звенодо ошожо, дүй дүршэл тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень хүсэһэн байна.

МАНАЙ оньһожоруулагдамал звено жэл бүри хартаабхын тогтууритай баян ургаса абана. Жэшээнь, 1962 ондо звеномнай 120 гектарай га бүриһөө 130 центнер ургаса абаһан байбал, 1963 ондо — 157 гектарай га бүриһөө 160 центнер хартаабха хуряаһан.

Иимэ амжалта яажа туйлагдааб? Нэн түрүүн полиёо һайнаар жэгдэлжэ агротехникэ наринаар баримталжа бүхы хүдэлмэреэ машинын хүсөөр хэдэг болонхойбди.

Баян ургасын түлөө бидэнэр бүхы жэлэй туршада шармайн тэмсэнэбди. Бүри үбэл байхаһаа захалжа наг шэбхэ бэлдэгдэнэ. Тарилгын урда тээ гектар бүридэ 30—40 тонно торф-шэбхын компост гаргадаг заншалтайбди. Тэрэнээ жэгдээр тараажа, һайнаар хүрьһэндэ оруулха гэжэ оролдогдоно.

Байгша ондо үрэһэ һуулгахынгаа урда тээ торф-шэбхын холисодо гектарай 2 центнер суперфосфат, 2 центнер хлористо кали нэмэжэ оруулагдаа. Гадна үрэһэ һуулгажа байха үедөө, ургасын хойноһоо харууһалхадаа минеральна үтэгжүүлгэ оруулха байнабди. Мүнөө тарилга хэхэ үедөө гектарай 2 центнер нитрофоско тараагдана.

Эдэ бүгэдэһөө гадна мүнөө жэлдэ гектар бүридэ 40 тонно органическа үтэгжүүлгэ гаргаабди. Элдэб үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэхэдээ хүрьһэнэй агрохимическэ шанар харуулһан карта хэрэглэгдэнэ. Тиихэдээ хүрьһэ зүбөөр элдүүрилгэдэ гол анхарал табигдана. Үнгэрэгшэ жэлэй дүршэл дээрэһээ хараад үзэхэдэ, намарай паарые хабартаа дахин хахалжа, хүрьһыень урбуулангүйгөөр 28—30 сантиметр гүнзэгыгөөр зөөлэрүүлжэ үгэхэдэ нэгэн доро борнойлходо һайн байба. Энэ жэлдэньшье бүхы газараа шаблаагүй плугаар элдүүрилээбди. Иимэ зөөлэн хүрьһэндэ (14 сантиметр гүнзэгыдэ) хартаабха һуулгахада угаа зохид.

Үрэһэ иимэ гүнзэгыдэ һуулгахада тарилгаяа машинаар элдүүрилхэ арга олгоно. Хартаабхаяа һуулгаад, недели үнгэрхэлөөр лэ полиёо сеткэтэй борнойгоор борнойлжо үгэнэбди. Тиихэдээ эрхэ бэшэ борнойгоо хүндэлэн ябуулнабди. Ургамалай гараадүй байхада культиваци хэгдэнэ, хоёрдохёо борнойлогдоно. Ургамалай энын бултайхалаар лэ 8—10 сантиметр гүнзэгыгөөр хоёрдохи культиваци хэгдэнэ, минеральна үтэгжүүлгэ нэгэн доро оруулагдана. Энээнэй һүүлээр 4—7 үдэр үнгэрхэлөөр нэгэдэхеэ, удаань хоёрдохёо шоройень обоолжо үгэнэбди. Энэ үедэ баһал минеральна үтэгжүүлгэ тараагдадаг. Зурууд хоорондын элдүүрилгэ иимэ гуримаар ябуулхада, тарилга хододоо сэбэр, буртаг үбһэгүй, хүрьһэниинь зөөлэхэн байдаг юм.

МҮНӨӨ жэл 130 гектар дээрэ хартаабха үргэн зуруудтайгаар таригдаа. Зурууд хоорондохи зайнь 90 сантиметр болоно. Энэ ямар ашатайб? Иимэ үргэн зуруудтай газарта хүсэ ехэтэй тракторнуудые, үргэнөөр хабсаргагдаһан агрегадуудые хэрэглэжэ, машинаяа түргөөр ябуулха арга олгогдоно гээшэ. Энэ ушарта ажалай гаргаша 20-25 процентээр доошолно. Тиихэдэ хартаабхын ургаса доошолхогүй, харин бүри дээшэлдэг байна.

Хартаабхаяа үргэн зуруудтайгаар таридаг 3 сеялкээр һуулгаабди. Тэрэниие мөөрэтэй тракторнууд шэрэнэ, Эдэ сеялкэнүүдые нэгэ бүлэг болгожо хүдэлгэхэдэ бүтээсэ ехэтэй, техническэ харууһалга хэхэдэ зохид юм. Сеялкээ гектар бүридэ 48—50 мянган уурхай байхаар тааруулнабди. Энэ ушарта гектарай 200, мүн дээшэшье центнер ургаса абтажа болохо юм.

Манай хүдэлмэриин онсо өөрэ илгаань юуб гэхэдэ, бүхы хүдэлмэреэ оньһожоруулжа шадаабди. Звенодомнай гараар хүсэ гаргажа хэхэ хүдэлмэри үгы тоонои. Ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха зорилгоор звенодомнай иимэ машинанууд даалгагданхай: тракторта хабсаргагдадаг 4 анзаһатай хоёр плуг, хартаабха һуулгадаг 3 машина, ашаагаа өөрөө буулгадаг 3 тэргэ, «ЗКС-0,2» түхэлэй хартаабха ашаха 3 түхеэрэлгэ, «БСН-4» маркын сеткэтэй 3 борной, 4 культиватор, «ТУН-3» түхэлэй ашаа тарааха 3 тэргэ, үтэгжүүлгэ ашаха 2 машина бии. Ургаса хуряаха комбайнууд хэрэглэгдэнэ. Хартаабха жэжэ томоорнь илгаха пункт эмхидхэгдэнхэй. Хартаабха буулгаха, тэрэниие хадагалдаг газарта оруулха транспортернууд тодхогдонхой.

БҮХЫ хүдэлмэри энэ янзаар оньһожоруулхада экономическа талаараа аша туһа ехэтэй. Жэшээнь, нёдондо манай звено 1 центнер хартаабха абахадаа 54 минута гаргашалаа. Зүгөөр Москвагай областиимнай совхозууд тэрээндэ 4 час 8 минута гаргашалһан байха юм. Манай ургуулһан хартаабхын өөрынь үнэ сэн областиинхиһоо дунда зэргээр 3 дахин хямда байһан.

Энэ жэлдэ манай звеногой гэшүүд 200 гектарай га бүриһөө 200 центнер ургаса абажа, ажалай гаргашые хоёр дахин бага болгохо, сагаа 54 минутаһаа 30 минута хүрэтэр хорооho гэһэн ехэ социалис уялга абанхай. Тиигэжэ манай механизатор бүхэн 1000 тонно хартаабха ургуулха гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 200 тонно ехэ ургаса абахаар шиидэнхэй.

Тарилгынгаа газар үргэдхэхэдөө звенодоо нэгэ хүниие нэмэжэ абаад, мүнөө звенодомнай 4 хүн саг үргэлжэ хүдэлнэ. Тэдэнэр бултадаа дүршэл ехэтэй механизаторнууд.

Никита Сергеевич Хрущевой магтаалай үгэнүүд манай звеногой механизаторнуудые бүри урмашуулан, шэнэ амжалта туйлаха хэрэгтэ зоригжуулаа.

Манай звенодо байгуулагдаһан түрүү дүй дүршэлэй һургуулида юун хэрэгтэйб гэжэ богонихоноор хэлэжэ үгэхэ хүсэлтэйб. Энэ һургуули 1963 оной ноябрь һарада эмхидхэгдэһэн юм. Һуралсал нэгэ неделидэ үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай. Энэ үедэ һуралсахаяа ерэһэн механизаторнууд болон мэргэжэлтэдтэ дүршэл тухайгаа хөөрэжэ үгэдэг, машинануудаа хүдэлгэжэ харуулдаг байнабди. Тэдэнэр хартаабха һуулгадаг машинануудые, культиватор болон комбайнуудые тааруулха, үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ аргануудтай, хүрьһэ элдүүрилхэ, ургасын хойноһоо харууһалха, хартаабха хадагалалгатай танилсадаг.

Гансахан энэ жэлдэ манай һургуулида Эхэ ороноймнай 60 область болон республиканууднаа 983 хүн ерэжэ, эндэ һуралсажа гараа. Мүн Байгал шадарайшье түлөөлэгшэд ерэһэн байна. Манай хүдэлмэриин онол арга хэрэглэжэ, хэдэн зуу, мянган механизаторнуудай ажаллажа байһанда угаа ехэ баяртайбди. Манай дүршэлөөр ажаллаха хүнүүд Буряад ороншье олошорхо гэжэ найданабди.

Г. Ц. САБЖАЕВ,
бэшэжэ абаба.

Зураг дээрэ: В. И. Кузнецов «КСН-90» түхэлэй хартаабха һуулгадаг шэнэ сеялкэ туршажа байна. Энэ агрегат үрэһэ тон һайнаар һуулгадаг гэжэ элирээ. Г. САБЖАЕВАЙ фото.

ХИМИИН ПРОМЫШЛЕННОСТЬДА—зуу мянган ХҮДЭЛМЭРИШЭД

Советскэ Союз хүсэн түгэлдэр химическэ индустритэй орон боложо байна. 200 шахуу шэнэ предприяти баригдажа, 500 гаран предприяти һэльбэн шэнэдхэгдэжэ байнхай: Химическэ промышленностьда ажаллаха залуу хүдэлмэришэдые хэр бэлдэжэ байһан тухай СССР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин дэргэдэхи профессионально-техническэ һуралсалай Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Генрих ЗЕЛЕНКО. АПН-эй корреспондентдэ ингэжэ хөөрэбэ:

1964—1970 онуудай туршада жэл бүри 100-һаа 200 мянган хүрэтэр хүнүүд химическэ индустрида хэрэглэгдэдэг болохо гэжэ тухайлан хараалагдана. Электронико, электротехникэ, механика, хими болон физикэ, технологиин теориие һайн мэдэхэ хүдэлмэришэд химическэ промышленностьда хэрэгтэй.

Профессионально - техническэ училищинууд химидэ хэрэгтэй хүдэлмэришэдые эхэнхидээ бэлдэдэг. 1964—1965 онуудта кадрнуудые һургаха, тэдхэхэ хэрэгтэ 1,5 миллиард гаран түхэриг арадай ажахын түсэбөөр һомологдоо. Тэрэнэй зарим хубинь химидэ хүдэлмэрилхэ хүнүүдые бэлдэлгэдэ гаргагдаха юм. Һуралсалай олохон эмхи зургаанууд улам үргэдхэгдэхэ. Хоёр жэлэй туршада химическэ томо предприятинуудай харьяата 63 шэнэ училищиин байра баригдажа эхилхэ. Химидэ хэрэглэгдэхэ хүдэлмэришэдые бэлдэхэ профессионально-техническэ училищинуудай тоо 2,2 дахин олон болохо байна.

600, 800, 1200 һууритай профессионально-техническэ шэнэ училищинууд типовой проектээр баригдана. Тэдэмнай мүнөө үеын түхеэрэлгээр хангагдаха юм. Эдэ һургуулинууд түсхай мэргэжэлтэдые бэлдэхэһээ гадна, мүн һурагшадай юрэнхы эрдэм дээшэлүүлхэ зорилготой тула, клубтай, уншалгын, спортын залнуудтай байха.

Ажалай хуулиин ёһоор химическэ промышленностьда 18-һаа доошо бэшэ наһатай хүнүүд ажаллаха зэргэтэй. Тиимэ дээрэһээ училищинуудта 16 наһа хүрэһэн хүбүүд, басагад абтана. Химидэ ажаллаха ерээдүйн хүдэлмэришэд гүрэнэй тэдхэмжэдэ байжа һурадаг, түлбэригүй хубсаһаар, эдеэ хоолоор хангагдадаг. Тэрээнһээ гадна, училищиин һурагшадай ажаллажа олоһон олзо доходой гурбанай нэгэ хубиһаа 50 процент хүрэтэр салин түлэгдэдэг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ профессионально-техническэ училищинуудта үдэшын хэшээл үнгэргэгдэдэг болонхой. Хүдэлмэришэд ажалайнгаа һүүлдэ мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, ехэ химиин мэргэжэл шудалха аргатай болоо. Химиин мэргэжэлдэ хүнүүдые һургаха асуудалда анхарал ехээр табинабди. «Химиин эрдэмэй эхин һургаал» гэһэн номые профессионально-техническэ һуралсал эрхилхэ. Гүрэнэй комитет хэблэлдэ бэлдэжэ байна. Энэ номые хүдэлмэришэд хэрэглэхэ юм.

ЭКОНОМИКО ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

СОВХОЗУУД ЮУНДЭ ГАРЗАДА ОРОНОБ?

1964 оной февралиин 28-да болоһон партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ Н. С. Хрущев ингэжэ тэмдэглээ һэн:

«...Совхозуудай директорнуудтэшье бүри ехэ эрилтэ табигдаха ёһотой. Гарзатайгаар, гарзагүйгөөр ажалладаг совхозууд бии. Мүнөөнзэймнай эрхэ байдалда «гарзагүйгөөр», «гарзатайгаар» ажалладаг совхоз гэһэн ойлгомжошье байха ёһогүй. Яахадааб гэхэдэ, ажахы бүхэнэй ашаг олзо ехэтэйгээр хүдэлхэ али бүхы арга боломжо мүнөө бии ха юм».

Гэхэтэй хамта манай үйлэдбэриин управлениин совхозууд ехэ гарзатайгаар хүдэлнэ, жэл бүхэндэ гүрэндөө ямаршье олзо оруулхагүйһөө гадна, гарзада оруулна бшуу. Гансахан 1963 ондо управлениин совхозуудай гарзань хамтадаа 1419 мянган түхэриг болоо. Тэрэ тоодо Кабанскын совхоз — 497 мянган, Байгалай — 489 мянган, Оймарой — 295 мянган, Шэргинэй — 138 мянган түхэригэй гарзада ороһон жэшээтэй.

Иимэ ушар юун дээрэһээ болооб, ямар шалтагаантайб? Саашадаа манай совхозууд гарзагүйгөөр, олзотойгоор хүдэлжэ шадаха аргатай гү? Хэрбээ совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ямар нэгэн продукци заатагүй, яажашье һаань үйлэдбэрилэн абаха гэһэн буруу бодомжоһоо хахасаагүй саттаа һайн үрэ дүн туйлахань бэрхэтэй.

Нёдондо таряан ажалһаа абтаһан продукциин өөрынь үнэ иимэ хэмжээнэй байгаа гэбэл:

Продукциин нэрэ	Нэгэ центнерэй худалдагдаха үнэ сэн (түхэригөөр)	Бодото дээрээ центнер продукциин өөрынь үнэ түхэригөөр			
		Ой морой	Шергинэй	Байгалай	Кабанскын
Орооһон	7,11	6,24	4,90	8,45	6,23
Хартаабха	8,00	6,06	9,61	10,50	16,26
Овоц	6,6	6,67	6,30	7,90	6,56
Силосэй ургамалнууд	—	1,0	0,62	0,67	0,86
Үбһэн	—	3,95	3,98	3,99	2,97

Энээн дээрэһээ хаража үзэхэдэ Шергинэй совхоз нэгэ гектар газарһаа бусадта орходоо ехэ ороoһо таряа хуряажа абаһан, тэрэниие үйлэдбэрилхын тулада бага хэмжээнэй мүнгэ зөөри гаргашалһан байна. Жэшээнь, Шергинэйхид нэгэ гектарта 52 түхэриг 92 мүнгэ гаргашалаа, харин тиихэдэ Байгалай совхоз гектар бүриһөө 10 процент доогуур ургаса абаад, 75 түхэриг 56 мүнгэ гаргашалһан шуу. Ушарынь юуб гэхэдэ, Байгалай совхоздо урда жэлнүүдтэ салин хүлһэн үлүүсэ ехээр түлэгдэһэн, хэгдээгүй хүдэлмэридэ наряд зохёоһон, түлөөһэнэй гурим эбдэһэн али олон баримтанууд элирхэйлэгдэһэн юм. Мүн тэрэшэлэн транспорт үлүүсэ хэрэглэжэ, ехэ зөөри гаргаһан, тэрэнээ продукци абахын түлөө гаргашалһан мүнгэн дээрээ нэмэһэн байгаа.

Газар ажалһаа абтадаг продукциин өөрынь үнэ сэнгэй үндэр болодог ушар мүн ургасын хэмжээнһээ ехээр дулдыдаха байна ха юм. Ороoһо таряанай болон бусад ургамалнуудай үндэр баян ургаса абажа шадаа һаа, продукциин өөрынь үнэ нилээд доошоо ороxo зэргэтэйнь мэдээжэ.

Таряан ажалай продукци үнэтэйгөөр абадаг ябадал малай тэжээлые үнэтэй болгожо, мал ажалнайшье баһал гарза ехэтэй һалбари болоно. Эбэртэ бодо малһаа абтаһан мяха, һү саашадань худалдаһанайнгаа эсэстэ управлениин совхозууд аяар 896,4 мянган түхэригэй гарзада орообо. Тиихэдэ Байгалай совхозой хонин ажалынь 16,6 мянган түхэригөөр ажахыгаа гарзатуулаа.

Управлени соо абтаһан һүнэй өөрынь үнэ гүрэндэ худалдадаг сэнгһээ 1,7-һоо 2,7 дахин ехэ болоно. Жэшээнь, Оймарой совхоз нэгэ центнер һү абахын тулада 26 түхэриг 59 мүнгэ гаргашалһан жэшээтэй. Харин тиихэдэ худалдаанайнь сэн 10 түхэриг 90 мүнгэтэ байха юм. Ингэжэ центнер һүн совхоздоо 16 шахуу түхэригэй гарза ушаруулаа. Нэгэ центнер һүнэй түлөө 6 түхэриг 4 мүнгэнэй салин хүлһэ түлэхын орондо 9 түхэриг 71 мүнгэ, 6 түхэриг 26 мүнгэнэй тэжээл гаргахын орондо 12 түхэриг 21 мүнгэнэйхиие гаргашалһан байна бшуу. Гадна һү абаха түсэбэй дүүргэгдэдэггүй, олон үнеэдэй һубайрдаг ушар тон муу нүлөө үзүүлдэг байһаниинь мэдээжэ.

Имэрхүү тоо баримтануудые бусад продукт абалган дээрэшье мүн олоор дурдажа боломоор. Тобшолон хэлэхэдэ, үйлэдбэриин управлениин алишье совхозой үйлэдбэрилһэн һүн, мяхан, нооһон, үндэгэн түсэбөөр хараалһанһаа холо дээгүүр үнэ сэнтэй болоһон байна бшуу. Жэшээнь, Кабанскын совхозой абаһан центнер гахайн мяханай өөрынь үнэ 169 шахуу түхэригтэ гэхэ гү, али гүрэнэй бэлэдхэлэй сэнгһээ 63 түхэриг, центнер нооһон 101 түхэриг, 1000 үндэгэн 49 түхэриг дээгүүр үнэтэй болоһон жэшээтэй.

Иимэ гаргаша ехэтэйгээр хүдөө ажахын алибаа продуктнуудые үйлэдбэрилэн абажа байхада, совхозуудай гарза гайда оронгүй байха аргаьгүй бшуу. Саашадаа энэ байдал эбсэшэгүй, бүри ойрын үедэ ажахы бүхэнэй бүхы һалбаринуудые ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилдэг болохын түлөө хүсэлэл оролдолго гаргахаар болоо. Энэ асуудал тушаа хөөрэлдөөнүүд яһалашье болодог гээшэ. Тиигэбэшье эрид хубилалта боломоор юумэн хэгдэнэгүй, урданайхяараал ажал хүдэлмэреэ хүтэлбэрилһэн зангаараабди.

Манай һанахада, гарзада ородог совхоз бүхэн абтаха продукциин өөрынь үнэ хямдаруулха талаар бодото дээрээ дүүргэгдэхөөр хараалһан түсхай хэмжээ ябуулгануудые эрхэ бэшэ зохёохо ёһотой байгаа. Тэдээн соо хайшан гэжэ, ямар аргаар ажалай түлөөһэндэ, мүн малай тэжээлдэ гаргашалагдадаг мүнгэ зөөриин хэмжээе эрид хороохо тушаа тодо һоноороор хэлэгдэһэн зүйл оруулагдаха зэргэтэй. Гадна мал ажалдахи хүндэ хүшэр хүдэлмэриие оньһожоруулга, амта шэмэтэй тэжээл ехээр бэлэдхэлгэ ажахые гарзагүй, олзотой болгохо ябадалдань аша туһатай нүлөө үзүүлхэ байна.

Ажахы бүхэн продукциин өөрынь үнэ эрид хямдаруулхын хойноһоо тэмсэхэ зуураа, туйлаһан амжалтынь түлөө ажалшадые материальна талаар урмашуулха хэмжээ хараалха байгаа. Хэрбээ ажалай гол болон нэмэлтэ түлөөһые гуримшуулаад, тэдэниие зүбөөр хэрэглээд байгаа һаа, ажахын экономическа үрэ дүн эли бодо һайжарха һэн. Гэбэшье манай үйлэдбэриин управлениин совхозууд энээн тушаа анхаралаа ёһоор хандуулнагүй.

А. СТАРКОВ,
Кабанскын үйлэдбэриин управлениин түсэблэлгэ-экономическа таһагай начальник.

БЭЛШЭЭРИИН НОГООНОЙ ШЭМЭТЭЙДЭ

Нарастада һаянай хүлгөөтэй болонхой. Үнеэдэй мөөрэлдөөн, хүнүүдэй «һаа-һашэ» гэхэ абяан, шанга шангаар хөөрэлдэхэнь байд-байд гээд лэ сууряатан сонстоно. Сүхын эрьедэхи энэ бэлшээридэ Погранична совхозой һаалиин фермын хоёр гүүртэ зуһахаяа зөөжэ ерээд байна ха юм. Эндэ хамтадаа 523 үнеэд тоологдоно.

Мүнөөдөө ногоон үшөөл хүсэд ургаадхёодүй, үхэр ёһоор ногоондо садаагүй байһаар. Тиимэһээ үнеэд һайса һү ороногүй, даб дээрэ сагаан эдеэн хүсэжэ дэлбэрээгүй байһаар.

Тиигээдшье үбһэ хулһанай дутамагһаа боложо, туранхажа ондо ороһон мал һэн туладаа шадал тэнхээгээ хүсөөдүй. Тиимэһээл эндэхи малшад үнеэдээ һайнаар адуулжа, тобир тарган болгохые оролдоно. Түрүүшын үедэ үнеэд Нарастынгаа бэлшээридэ адуулагдаха юм. Удаань, хахад һара болоһон хойно Сүхын ольтирогто гаргагдаха. Ингэжэ бэлшээриеэ һэлгэжэ байгаад, малаа адуулхаар һаалишад шиидэнхэй.

Гадна эдэ гүүртэнүүдэй шадар зундаа малда эдюулхээр яарса таригданхай, полинь удангүй ногооржо, газараа хушажа эхилхэнь. Һайса ургаһан хойнонь тэрэ тарилгаяа сабшажа, үнеэдтээ нэмэлтэ тэжээл болгон үгэхэ юм.

Энэ фермые үшөө үбэл байхада Мингас Фасхутдинов даажа абаһан юм. Тиихэдэ фермын байдал һүрхэй бэшэ һэн. Теэд тэрэнһээ тунхарингүй нүхэр Фасхутдинов ажал хэрэгээ эмхидхэжэ, дутуу дундануудыень зайсуулжа ороһон гэхэ. Тиигэжэ адууһа малаа гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулжа, ногоон дээрэ гаргаба бшуу.

Зунайнгаа байрануудые үнинэй бэлдэжэ ороо һэн. Һаалишадай байрлаха вагончигуудые шарга дээрэ түхеэрһэн байна. Тэдэниинь дулааханууд, доторнь эдеэ бэлдэхэдэ таарамжатай. Гүүртын дэргэдэ үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлгын пункт мүн түсхай вагончик дотор түхеэрэгдэнхэй.

Ингэжэ эндэхи 28 һаалишад, 8 адуулгашад зуһаландаа түбхинэжэ, зунай зулгы сагта һү ехээр һаахын түлөө тэмсэжэ эхилбэ гээшэ. Мүнөө үедэ 295 үнеэд эндэ һаагдана, 700 шахуу литр һүн абтана. Энэмнай тон багал гээшэ. Һүнэй оросые эрид дээшэлүүлхын тулада үнеэдээ үдэртөө гурба һаажа, һүни үдэргүй адуулжа эхилэгдэбэ.

Һүнэй нэмэсэ адуулагшадһаа ехээр дулдыдаха байна. Ушар иимэһээ үнеэдые адуулагшад Дамба Цыремпилов, Цыкба Доржиев, Бадмацырен Ганжуров болон бусад малаа һайнаар адуулхые ехэл оролдоно. Һаалишадшье хамсыгаа шуужа оробо. Фермын эрхим һаалишад Минзада Нуртынова, Цырендулма Гармаева, Минфу Нуртынова гэгшэд зуһаланда гараһан түрүүшын үдэрһөө эхилжэ һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлжэ захалба. Эдэнэр һаамхай үнеэн бүриһөө 6—7 литр һү үдэр соогоо һаана.

В. ЖАРКОЙ,
Хяагтын үйлэдбэриин управлени,
Большой Луг тосхон.

Мүнөө хаа хаанагүй—хүбшэ хада, гол горходой эрье, тала дайда ногоон хүнжэлөөр хушагдаад, мал адууһанда хүхэ ногооной шэмэ халдажа, хүшэ тамир абажа эхилээ.

Тиихэдэ колхоз, совхозуудай малшад зунайнгаа байрада гараад, сагаан эдеэнэй дээжые ехээр дэлбэрүүлжэ захалбал даа.

Манай фотокорреспондент С. Балдуевай бу[...] гаһан энэ зураг дээрэ Улаан-Үдын үйлэдбэ[...] управлениин Эрхирэгэй совхозой һаалишад бу[...] мэг үдхэнөөр ургажа байһан зүлгэ ноготой, эн[...] тэндэһээ зурын хүхэрэгшэ тунгалаг уһата[...] баг ханаабаар олон Дабаата гэжэ нютагта үн[...] дээ хээрэ һаажа байхань харуулагдана.

НУУР ШЭРГЭХЭНЬ

Редакц[...] ерэһэн б[...]

Чисаанын совхозой Могсохоной отделениин харьяата Тураасгай нютагта тунгалаг һайхан уһатай, гүнзэгы нуур үни сагһаа хойшо оршодог. Энээн шадар байрладаг хамаг мал жэлэй дүрбэн сагта энэ нуурай уһаар ундаяа харюулжа, тэрэниие тойроод сайран хэбтэһэн марса хужарынь амтархан долёожо атаржадаг юм.

Гэбэшье он жэлэй үнгэрхэ тума энэ нуурай уһан шэргэжэ, мүнөө үедэ бүри оёортоо орошонхой, хатаха үедөө хүрэнхэй байна. Иимэ ушарһаа боложо, эндэхи мал уһаар дутаалдаха туйлдаа хүрэнхэй. Илангаяа үбэлэй үедэ эндэхид тулюур байдалда ороно. Юундэб гэхэдэ, малаа ундалуулхын тулада 10 километрэй оршондо байһан Худан голһоо машинаар уһа зөөдэг болонхой.

Зүгөөр энэ нуурай уһа нэг[...] байлгаха арга эндэ бии. Эн[...] һаа тээ холохонуур горхон [...] юм. Хабарай үедэ тэрэ горхо[...] бын уһаар дүүрэн байхада [...] уһые нуур уруу шэглүүлжэ [...] байгаа. Тэрэнэй түлөө 1500 [...] ханааб татахал хэрэгтэй. Теэ[...] хүдэлмэри хэхэ тушаа совхо[...] отделенииншье хүтэлбэрилэг[...] налаа табинагүй.

Хэрбээ тэрэ горхоной уһа[...] нуурые үе үе дүүргэбэл, [...] ехэл мүнгэ зөөри алмаха, аду[...] лаа уһаар дутаалдуулхагүй һэ[...]

Ш. ЦЫВАН[...]
хүдөө бэш[...]

Хориин аймаг.

ҺУРАЛСАЛАЙ ДҮН ГА[...]

МЭРГЭЖЭЛТЭ[...] ОЛОШОРЖОЛ БАЙ[...]

Тээсгэн Хяагтын үйлэ[...] управлениин колхоз, сов[...] механизаторнуудай бүгэд[...] һуралсал, мүн агрохими[...] жэл шудалха һуралсала[...] гагдаа.

Үнгэрэгшэ үбэл эндэх[...] ажахынуудта нилээд оло[...] басагад, наһажаалшье х[...] шина техникэ шудалан, [...] заторай мэргэжэлтэй боло[...] химиин онол эрдэмые мэд[...] ла олохон час ном дэбтэр [...] лекци шагнаһан, мастер[...] хүдэлһэн байна. Ингэжэ [...] ниин ажахынуудта хамта 34[...] механизаторнуудай бүгэд[...] һуралсал дүүргэжэ, тэдэ[...] хүниинь трактористнар, 5[...] комбайнер, мүн 12 хүн [...] шина, трактор заһабарилх[...] жэлтэй слесарьнүүд болож[...]

Илангаяа Хяагтын со[...] Ноёхоной XX партсъездын [...] жэтэ колхоздо механиза[...] бүгэдэ ниитын һуралсал [...] эмхидхэгдэжэ, эндэ һура[...] нүүд нилээд ехэ юумэ мэд[...] даха боложо гараа гэжэ ш[...] харуулаа. Жэшээнь, Хяагт[...] хоздо 40 хүн һуралсаад, [...] 39-ниинь тракторист, [...] рай мэргэжэлтэй боложо, [...] таа трактор, машина аба[...] барай тарилгын үедэ маг[...] һайнаар хүдэлжэ байна. Ту[...] бал, энэ жэлдэ һуража г[...] трактористнар нүхэд И[...] Вахромеев, Григорьев, Со[...] шэд газар хахалха, тарих[...] халаан бүриингөө даабар[...] үлүүлэн дүүргэдэг, хүдэлм[...] һайн шанартайгаар бүтээд[...]

Тэрэшэлэн «Родина» ко[...] Сэлэнгын совхоздо агро[...] мэргэжэл шудалха кружогу[...] наар хүдэлөө. Эдэ ажахы[...] хабарай тарилгын урда т[...] гаран хүн, тэрэ тоодо таря[...] лай бригадын бригадир[...] бүридхэлшэд, таряашад, ку[...] шэд, свёклошод һуралсажа, [...] жэлээ нилээд дээшэлүүлээ.

Гэхэтэй хамта үйлэдбэри[...] равлениин олонхи ажахы[...] механизаторнуудай бүгэдэ ни[...] һуралсал, агрохимиин мэр[...] шудалха кружогууд үшөө [...] һанда хүрөөгүй, муутаар [...] һэн, һуралсалайнь хэшээл х[...] һалдадаг, ехэ дутагдалта[...] хангалтагүйгөөр үнгэргэ[...] байба.

Жэшээнь, «Дружба», Ле[...] Ранжуровай нэрэмжэтэ колхо[...] та, Хүдэриин совхоздо һу[...] хаар бэшэгдэһэн хүнүүдэй [...] хинь мэргэжэлтэй боложо [...] гүй. Ранжуровай нэрэмжэт[...] хоздо трактористын мэргэж[...] болохоор һуралсажа, шалга[...] риһан 39 хүнэй оройдоо[...] ниинь үнэмшэлгэ абаа. Энд[...] хозой главна инженер нүх[...] дановай һурагшадай хэ[...] ёһоор эмхидхэжэ шадаагүй [...] һээнь, тэрэнь ходо хаһа [...] үнгэргэгдэдэггүй, таһалдад[...] гаа.

Эдэ бүгэдэ дутагдалнууд[...] хихо тобшолол хэжэ, дурса[...] ажахынууд ерэхэ жэлдэ мех[...] торнуудай бүгэдэ ниитын [...] салые ёһотой һайнаар эмхид[...] шадабаритай бэрхэ мэргэжэ[...] олоор бэлдэхэ бэзэ гэжэ н[...] дана.

Н. ХАЗАГА[...]
манай штатнабэшэ ко[...]

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1964 оной майн 31.

Үглөөдэр— үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэр

Алтан наран мандаг хододоо. Арюун байг тэнгэри хододоо. Ашата эжым ажаһууг хододоо. Амгалан мэндэ ябаһууб хододоо.

...БҮҮД БУЛТА ЭНХЭ ТАЙБАНААР АЖАҺУУГ ЛЭ

...үүдэй уласхоорондын де...ка федерациин үүсхэлээр ...о, үхибүүдые хамгаалгын ...дын үдэрэй тэмдэглэгдэ...р табхар 15 жэл болобо. ...бүхы дэлхэйн олон түмэн ...үхибүүдэй элүүр энхэ, ...ан, золтой жаргалтай ур...жэхын тулада нилээд ехэ ...дэ, хэгдэжэшье байһаар. ...зм үргэн дэлисэтэйгээр ...байгаа манай ороной үхи...жабайдал ямар ехэ һайн ...раадуйнь ямар арюун тун...эб! Совет орондо түрэһэн...хэ золтой жаргалтай бай...үүдэй хуби заяан тухай хэ...хаар бэшэ ха юм. Совет ...элүүр энхэ бэетэй, эрдэм ...р түгэлдэр, үнэн сэхэ бо...эрхы һайхан сэдьхэлтэй, ...а зоригтой, ажал хүдэлмэ...эй шадамар, коммунизм ...адай ёһотой халаан боло...хүмүүжэхынь тулада Ком...ти, Советскэ правительство ...эртэ айхабтар ехэ анха...олго гаргана. Манайда хүү...ба эмхи зургаануудай тоо ...олошорно: хүүгэдэй санато...хүүгэдэй больницанууд бо...клиникэнүүд, хүүгэдэй яс...болон саадууд, хүүгэдэй... ...най тооложо барахаар бэ...эб янзын заха хизааргүй ...гэдэй зургаанууд.

...социалис Эхэ орон дотор ...һурахаданьшье, амарха...тон һайн арга боломжо, эр...эл байгуулагданхай. Зунай ...миллион совет үхибүүд ...н гайхамшагта ордонууд...ернүүдэй лагерьнуудта сэн...гана гээшэб! Эдэ ордонууд ...герьнууд үзэсхэлэнтэ һай...рнуудаар: далайн эрьеэр, ...ай хажуугаар, гол горхо...хаар, элдэб бүриин сэсэг ...үдаар, ургамалнуудаар эл...ужа соо оршонхой бшуу. ...хүхихэ наадаха, амарха газарнууд одоол эндэ. Нёдон...имагтал манай республика пионернүүдэй лагерьнуудта ...мянган үхибүүд амарһан бай...шэлэн олохон яслинууд бо...дуууд зунай сагта ой тужа ...ежэ ошодог заншалтай ха ...гэдэй эдэ бүхы эмхи зургаа...хүмүүжүүлгын тон ехэ хүдэл...мэри ябуулагдана. Манай республикын үхибүүдэй 300 гаран яслинууд болон саадуудта 22 мянга гаран хүүгэд хүмүүжүүлэгдэжэ байдаг.

Арадайнгаа гэгээрэлэй амжалтаар совет хүнүүд омогорхохо ёһоороо омогорхоно. Түлөөһэгүй һуралсал. Гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ һуралсал. Имэ үгэнүүдэй гүн удхые капиталис оронуудай ажалшад огто ойлгохошьегүй, мэдэхэшьегүй байна бшуу. Совет засагай жэлнүүдтэ арадаймнай гэгээрэл айхабтар үргэнөөр, түргэнөөр урагшаа дабшанхай. Мүнөө бүгэдэ ниитын найман жэлэй һуралсал амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байнхай. Уданшьегүй бүгэдэ ниитын дунда һуралсалай бэелүүлэгдэжэ захалхань лабтай. Гансахан манай республикын арадай гэгээрэлэй һургуулинуудта аяар 164 мянга гаран хүүгэд һуража байна ха юм (хүдэлмэришэ болон хүдөөгэй залуушуулай һургуулинууд энээн соо оролсоногүй). Тиихэдэ республикын дээдэ һургуулинуудта, али бүхы техникумүүд болон училищинуудта хамта дээрээ зуун дүшөөд мянган залуушуул һурана.

Арадай гэгээрэлые шэнэдхэн хубилгаха тухай Хуулиин хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байһанай ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ ажабайдалтай һургуулинуудай холбоо барисаань эрид бэхижэнхэй. Һургуули бүхэн үйлэдбэритэй нягта барисаатай болоо. Институдуудта, техникум болон һургуулинуудта мастерскойнууд эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ һурагшад барандаа нэгэн доро элдэб янзын ажал хүдэлмэридэ дүршэнэ, тусхай мэргэжэлдэ һурана, ажахын ямаршье мэргэжэлтэ болохоор бэеэ бэлдэнэ. Ниитэдэ туһатай, үйлэдбэрилгын ажал хадаа хүмүүжүүлгын хүсэн түгэлдэр зэбсэг болонхой. Ажал, эб найрамдалта ажал, зохёон байгуулхы ажал — совет залуушуулай, совет үхибүүдэй хүмүүжэлэй гол шэглэл имэл ха юм. Һурагшад фабрика болон заводуудта, колхоз болон совхозуудта ошожо, практика гарана. Манай залуушуул арадайнгаа ажахын алишье һалбарида хүдэлхэ, ямаршье мэргэжэлтэ болохо дүүрэн аргатай. Тэдэнэй урда ажабайдалай имэ арюун, имэ үргэн харгы нээгдэнхэй. Энэмнай Коммунис партиин, Советскэ правительствын нээжэ үгэһэн харгы.

Имэ энэрхы эсэгын халуун анхаралаар хүреэлэгдэһэн совет эдир залуушуулай үйлэ хэрэгүүдэйнь арюун һайхан гээшэ. Тэдэнэр ехэ ехэ городуудые бодхоолсоно, шэнэ газар хахалалсана, томо томо фабрика болон заводуудые барилсана, орёо оньһон машинануудые бүтээлсэнэ, эрдэмэй гүн далай худар тамаралсана, замбуулин дайдые «эмээллэнэ». Эдир бага наһанһаа эхилээд, эрдэм номдо һураха, элдэб мэргэжэл шудалха хэрэгтэнь залуушуулда шухала юумэн манайда дүүрэн бии: пионернүүдэй байшангууд болон ордонууд, эдир техничүүдэй станцинууд, үхибүүдэй түмэр замууд болон театрнууд, хүгжэмэй һургуулинууд, элдэб янзын кружогууд — эдэ бүгэдые тооложо захадань гарахын аргагүй.

Манай орон дотор үхибүүд имагтал эб найрамдал хангахаар, зол жаргалта ажабайдал мандуулхаар хүмүүжүүлэгдэнэ. Һургуулинуудташье, үхибүүдэй эмхи зургаануудташье, гэр бүлэдэшье — хаагууршье ябаад, хоёр нюдөөрөө хараад, хоёр шэхээрээ шагнаад үзэбэл, имагтал эб найрамдал, энхэ тайбан байдал, арадуудай хани барисаан, үхибүүдэй зол жаргал тухай хөөрэлдөөн боложо байха. Социалис Эхэ оронойнгоо, Коммунис партиингаа үнэн сэхэ хүбүүн байхаар, патриотизм болон пролетарска интернационализмын үзэл бодолоор манай үхибүүд хүмүүжүүлэгдэнэ. Социализмын бусад бүхы оронуудта үхибүүдэй ажабайдал, хуби заяан, хүмүүжэл баһал имэ бшуу.

Зүгөөр капиталис оронуудта үхибүүдэй байдал тад ондоо. Баяшуулайл үхибүүд эрдэм номдо һураха аргатай. Ажалша зоной үхибүүд ехэ түлюур байдалда байдаг, һургуулида һурахашье аргагүй ха юм. Империалистнар үхибүүдые муу муухай үзэл бодолдо һургахые хүсэдэг, дайн сэрэгэй номнол дэлгэрүүлдэг, үндэһэ яһатанай хоорондоо эбгүй байхынь, бэе бэеэ доромжолон, үзэн ядахынь тулада элдэб муухай ябуулгануудые хэдэг байна.

Үхибүүдтэ дайн сэрэг огто хэрэггүй, имагтал энхэ тайбан байдал, зол жаргал хэрэгтэй. Энэ хадаа бүхы дэлхэйн арадуудай үнэн зүрхэнэй эрилтэ гээшэ.

БАЯРТАЙ, ЖАРГАЛТАЙ ЯБАҺАЙ ДАА...

Үхибүүдэй дунда яажа уйдажа, уруу дуруу ябажа болохоб. Үгы даа, оройдоошье болохогүй. Шаг шууяан, энеэлдээн, арсалдаан. Нэгэл тиимэ һонирхолтой юумэ харуулаа гү, али хөөрөө һаашни, һонюуша үхибүүд заяандаашье хажууһаашни һалахагүй. Хойноһоошни дахалдан ябажа һураха. Заал һаа мэдэхэ, ойлгохо гэжэ оролдодог бшуу. Энэ бишыхан нүхэрһөө яажа тэрьелхэбши. Үгы даа, огто болохогүй. Хододоо үхибүүдэй дунда, тэдэнэй хүхюу энеэдэтэй шаг шууяан соогуур ябахаа хэмнай арсахаб. Тэдэнтэй сасуу юм шэнги зүрхөө ханатар хөөрэлдэхэдэ үшөө гоё ааб даа. «Хүндэтэ үхибүүд! Уйдаха, гашуудахые мэдэнгүй үдэр бүри үндэр, һара бүри һархигар боложо байгыт даа. Аба, эжыдээл адли хүн боложо, арад зонойнгоо дунда нэрэтэй түрэтэй, Эхэ орондоо ашатай туһатай боложо ябаарайш, ээ гү?»— гэжэ гэртэхин бүхэн хүсэдэг. Тиингүй яахаб. Үхибүүд манай ерээдүйн жаргал ха юм. Эхэ эсэгэнэрэйнгээ үг гарбалые үе болгон залгажа, һуудал байдал, аяг заншалыемнай үеһөө үедэ дамжуулжа ябаха найдалнай бэшэ аал.

Тиимэ, мүншье тиимэ даа Мүн лэ тиимэ шаг шууятай. энеэдэ наадатай байдал Улаан-Үдымнай № 4 үхибүүдэй саадта үзэгдэнэ. Хайшаашье хара — үхибүүд, үхибүүд... Шаг шууялдаан. энеэдэн, наадан..

— Таа юундэ ерээбта, хэндэ хэрэгтэйбта? Манай дүрсые буулгаха гүт? Би уншажа шадахаб... Би тоо нэмээжэ, хороожо шадахаб... Би тоомоо таһардаггүйб... Намайе бултанһаа һайн, томоотой гэжэ Нэлля Анатольевна ходо магтадаг юм,— гэжэ үхибүүд бүхэн өөр өөрынхеэ ойлгуулхаа оролдоно.

— Яажа байнат, тоомоо бү таһарагты,— гэжэ залуу хүмүүжүүлэгшэ Нэлля Анатольевна Корсукова, эшэжэ аягүйрхэбэшье, намдуу аалинаар, нээрээшье эгэшэ еһоор үхибүүдые хорибо.

Үхибүүд мэтэр абяагүй болоод, наадажа оронод. Бидэ Нэлля Анатольевнатай хөөрэлдэхэ забһартаа, иигэжэ хэлэбэбди:

— Үнэхөөрөөшье үгэ хүүр дууламгай, илдам аялдаа үхибүүд гээшэл. Хүмүүжүүлгынтнай үрэ дүн энэ ха юм.

— Юугээ хэлэнэ гээшэбта? Үгэ хүүрээ дуулгахагүй ямар хүмүүжүүлэгшэ байхаб? Ондоо ажал оложошье ядаагүй һэм, теэд үхибүүдһээ залхууржа яажа болохоб,—гэжэ залуу хүмүүжүүлэгшэ мэдэрнэ.

Зүб даа. Иимэл хадаа энэ хүшэр, хүндэтэ ажалтай ханилһан байгаа. Нэлля шэнги энэрхы зөөлэн сэдьхэлтэй хүнүүд эдэ бишыхан үхибүүдые хүмүүжүүлжэ, харгыдань оруулжа ябадаг юм. Энэ саадта 130-аад үхибүүд бии. Хүмүүжүүлэгшэ бүхэндэнь 25-аад үхибүүн хүртэнэ.

— Үхибүүд... Ямар гүнзэгы удхатай, ямаршье хүнэй зүрхэ сэдьхэл уяруулма, баясуулма үгэ гээшэб. Үг гарбалыемнай саашадаа үе болгон залгажа ябаха найдалнай — үхибүүд гээшэ. Үхибүүднай хэзээдэшье уйдаха айха, һүрдэхэ гээшые бү мэдэг, хододоо энеэдэтэй, хүхюун, габшагай гаһар ябаһай. Үхибүүдэйнгээ саашадахи зол жаргалые бидэ мүнөөнһөө сахиха ёһотойбди. Энэ манай нангин уялга мүн. М. ОСОДОЕВ.

ЭГЭЭЛ ҺАЙХАН ҮЗЭГДЭЛ

...эй наранаар бэлшэжэ та...малаа суглуулхаяа Хорлын ...о, манатай бүрхэгшэг бай...

...ай хөөрэхэтэй адли манан...эжэ, халта мэдэгдэмээр һэб...гараад, мананай һүүлшын ...хумиралдуулан, Улаан-...баруун хадын орой өөдэ ...лон мухарюулһаар һуунаг-

...тогтоожорхёод Хорлын гэр...дэ, дээрээ долоон эгэшэ, аха...дороо гурбан дүүтэй, зургаа...Амгалан хүбүүниинь бодон...агаа нюураа угаажа байба. ...һаа һаяхан ерэһэн Сэсэгма ...ээ гар дээрэнь уһа хэхэ заб...уй шахуу бишыхан Амгалан ...рагүй асуудалнуудые таби-

..., баруун хада дээрэмнай ...гашоо,— гээд, тугаарай ма...һархайе гүбһэн шэнги бул...хургаараа заана.

...гашоо бэшэ, харин шагта...гээшэ,— гэнэ эгэшэнь.

...эр оройдонь хадхалдашоо ...?— гээд дахин нүгөөдэхинь

...тиигээ, тиигээ.

...юрээ, хадхалдашоод, гэдэһэнэйнгээ үбдэхэдэ тэршэлнэ ёһотой даа,— гэжэ дэгдэжэ байһан һуунаг мана хараад, Амгалан тобшолол хэнэ.

— Тиигэнэ, тиигэнэ.

Хорло гэнтэ баһа нэгэ ондоо үүлэ, жэгшүүритэй хара үүлэ, һанаандаа оруулжархиба. Гансата нюрга уруунь хүйтэ даашаба... 1941 оной июниин 22-ой нарата сэлмэг үглөөгүүр Хорло өөрөө энэ Сэсэгмаадаал адли арба һая гаража ябаһан, унаган һүүл гэзэгэтэйхэн басаган, баһал имэ жаахан Батамүнхэ дүүгээ наадхуулжа ябатараа:

— Мүнөө һүни дайн эхилээ,— гээд ехэшүүлэй хэлсэхые дуулаа агша һэн.

Тиин аяар холын баруун хизаарта, совет үргэн дайдын нүгөө захада, дайнай бад хара үүлэн туһаа һэн. Совет сэрэгшэдэй шэн габьяа, хатуу зориг, эршэ түгэлдэр хүсэндэ «гэдэһээ хадхуулан үбдэжэ», тэрэ аюулта үүлэнэй дэгдэн үгы болотор аяар дүрбэн жэл үнгэрхэ ёһотой байгаа бшуу.

Хүндэ хүшэр жэлнүүдтэ эжытэеэ, бишыхан дүүтэеэ гурбуулан үлэхэдөө саашаа һуралсаха арганьшье бэрхэшэг боложо, Хорло долоодохиие дүүргээд, колхоздоо ажаллаха баатай болоо һэн...

«Эдэ арба нэгэн үхибүүдни тиимэ хатуу шэрүүн юумэ үзэхэгүй хубитай байгаа. Эрдэм һуралсалаа түгэсэжэ, хүсэ шадалаа коммунизмын хэрэгтэ элсүүлжэ, коммунизмын үедэ амгалан тайбан ажаһуухань дамжаггүй ха юм» гэһэн найдамтай бата һаналай хаанаһааб даа гэнтэ түрөөд орхиходо, нюрга уруунь хүйтэ даагшань гансата болижо, баһал гэнтэ досоонь сэлмэжэ, нарар дүүрэшэһэн Улаан-Заргантай шэнги, һаруул уужам болоодхино.

Энэньшье зүб. Эбтэй элдин байдалай һүлдэ мандажа, эхи захань бэшэ, харин түлэг тэнюун түб болоод байна бшуу. Арбан нэгэн үхибүүдэйньшье ехэнүүдынь аяар тэрэ ерээдүйн асари ехэ барилгада, арюун һайхан байдалда бэеэ бэлдэжэ, эрдэм номдо һуралсажа эхилэнхэй.

Урдань Хорло багашуулаа аха, эгэшэнэрээрнь ажаллуулдаг зантай һэн. Теэд мүнөө юундэб даа бултыень өөрөө бодхохо, хооллуулха дурань хүрэбэ. Гэртээ орожо һү хөөрүүлээд, каша шанажа, дүрбэн багашуулдаа табиба.

Удангүй газаахи ажалдаа ябаһан Сэсэгмаа орожо:

— Үхэрнүүднай Харгытын таряан уруу шэглэбэ. Ошожо тогтоохом гү?— гэбэ.

— Бай даа. Би ошожо тогтонюулаад ерэһүү. Ногооной мал байрагүй, абиртахаш... Дүүнэртэеэ бай. Үдэртөө малаа харахаш,— гээд Хорло гараба.

Газаа хоёр эхир хүбүүдынь шулуугаар хорёо баринхай, мүн шулуугаар «үхэрнүүдые» хэнхэй, хорёодоо хаажа наадажа байба.

«Амгалан сагай үхибүүдэйшье наадан ажал тухай болоо гээшэ гү даа... Малшанайл үхибүүд хадаа нигэнэ гүт?» гэжэ бодоод, Хорло хоюулайень ээлжэлүүлэн хэдэ дахин таалаба. Эдэ хоёроо одхон басаганһаашье үлүү сэхээр энхэрхэ байгаа. Юундэб гэхэдэ, нэгэдэхеэр эхир, тон адлихануу юм, хоёрдохёор, найман үхибүүтэй байтарнь эдэ хоёр гаража, Хорло «Эхэ-героиня» болоһон юм.

Эхир аханартаа атаархаад, эхэдээ аһалдаһан одхон басагаяа таалаад Хорло мордобо.

Алтан дэлхэйн аша ехэтэ эзэн, ажалша, малша баатар эхын сэдьхэл дүүрэн, эльгэ бүтэн, сэлмэг тэнгэри доро нара зүглөөд дабхижа ябахань энэ жаргалта байдалаймнай эгээн һайхан дэмбэрэлтэй үзэгдэл болоно.

Бадма Найдаров.

АГА НЮТАГ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Улаан-Үдэ городой үхибүүдэй дүрбэдэхи саадта хүмүүжүүлэгдэжэ байһан бүлэг хүүгэд (дээдэ зураг). Тус саадай хүмүүжүүлэгшэ Нэлля Анатольевна Корсукова бишыхан Марина басагантай (дундахи зураг). Хөөрхэн даа, Ася басаган. (Доодо зураг).

Л. Хайдуровай ба А. Зубакинай фото.

ХОЁР НҮХЭД

А. ЖАМБАЛОН

Доржо үшөө лэ бишыхан,
Долоотойшье болоодүй.
Харин хэнһээшье бушуухан
Хубсалаад һархайн байдаг.
Аба, эжыгээ дахан,
Ажал тээшээ ярадаг.
«Ямар ажал» гэнэ гүт?
Яһалал олон байха даа:
Хурьгадаа бариха гү,
Хонидоо туулсахал даа.
Үшөө абынгаа морёорнь
Үдэртөө хони тогтоодог.
Хүлынь лэ арайл дүрөөдэ
Хүрэнтүй хүбүүе зобоодог...

* * *

Ахайнь хүбүүн —Юра
Ажаһуудаг Улаан-Үдэдэ.
Абатаяа һаяхан тэрэ
Айлшаар ерээ эдэнэйдэ.
Юра городой хадаа гү,
Юрын лэ бэшэ янзатай:
Доржодомнай харагдаагүй
Дуугардаг һайхан наадхууртай.
Тэндээ хүгжэмэй һургуулида
Тэбхэр жэл соо һурааб гэбэ,
Тиигээд скрипкээрээ бултанда
Тэрэ наадажа үгэбэ.
Хургануудынь ямар түргөөр
Хүдэлнэ гээшэб, хараһайт!
Скрипкэнь гоёхон абяатай.
Юрадал адляар һурадагһайт!

* * *

Үглөөгүүр эртэлжэ бодоһоор
Үхибүүд газаашаа гүйлдөө,
«Хэмнайб?» гэжэ боосолдоһоор
Кошара тээшэ үрдилдөө.
— Үдэр бүхэндэ папатай
Урилдадаг болонхойб, — гэн,
Юрань хөөрэнэ ябуудтаа. —
Юһэн часые уттуулан,
Трамвайда һуугаад хоюулан,
Таранхайбди ажал-ажалдаа:
Папа паровоз хабсаргахаяа,
Бинь хүгжэмдэ һурахаяа...
— Трамвай гэгшэшни юун бэ?—
Тааха гээд ядана Доржонь.
— Гэрнүүд шэнги машинанууд,—
Гэжэ харюусана Юрань,
Трамвай, паровоз тухайда
Тэрээндээ хөөрэн ойлгуулна.

**

Хоёр нүхэдэй урилдан
Кошара соо ороходонь,
Хони хурьгад маарал дан.
Хоолой нэгэдэн дарьялдаа.
— Доржо, харыш!—гээд Юрань
Даб гэбэл даа хонид уруу, —
Нэгэ сагаан хониниинь
Үшөө нэгэ хони түрөө лэ!
— Юун гэнэш даа — гэжэрхёод,
Юраяа Доржонь харана.
Гэнтэ шангаар энеэжэрхёод,
Томоотой янзаар дуугарна:
— Хонин хони түрэдэггүйл.
Хурьга түрэдэг. Ойлгоо гүш?
— Ойлгоо, —гэжэ хэлэмсээрээ
Ошожо хурьгынь тэбэреэд,
Айлшан хүбүүмнай түрүүнээ
Асарба ха юм тэрээнээ...
Юрашье сэдьхэлдээ баяртай,
Доржоньшье нүхэртөө урматай.
Амгалан сатай наран дор
Ажалда дадан үдэгшэ —
Айдар хоёр нүхэдтэ
Амжалта баяр хүсэе!

НАЙДАМТАЙ ХҮН

— Би өөрөө үглөөгүүр бодоод, өөрөө ааб даа, эжы абадаа һэрюулүүлэнгүй хубсалдагби,— гээд бишыхан Даба өөрһөө бага үхибүүдтэ, илангаяа өөрөө хубсалдаггүй гү, али мама абанарай, эгэшэ аханарай туһаламжаар хубсалдаг багашуулда дээрэлхэн, дээрэлхэн хэлээд, һайрхаад абадаг зантай. Тиихэдэнь тэдэнь баһа урдаһаань бардам зонууд болохо гэжэ:

— Я тоже,— гэхэ.

— Юун тоже гэжэ, ходол мамашни шамайе хубсалуулжа, хүбүүмни, муха гэжэл байгша гүбы. Ши тиихэдэнь уралаа шомбойштор ута болгонхой янгархуу яршаг гонгиножо байгша гүйгши— гээд Баяр хүбүүндэ Даба өөдэрхэнэ. Тэрэнь бүри бүлхэгэр нюураараа урдаһаань хараад:

— Теэд маманууд бултадаал тиимэ бэшэ юм гү?— гэбэ Баяр.

— Ши бүхы наһаараа салдагаар мамынгаа урда «хубсалуул» гээд ябаха хүн гүш?— гэбэ Даба.

— Бэшэ ааб даа, багахан байхадаа тиигэнэ гээшэлби, ши ойлгоногүй аалши. Ши өөрөөшье намһаа доро байһан бэшэ... «гүш» гэхынь хүлеэнгүй Даба саашаа ябашаба. Баяр Дабаагай хойноһоо даб гэн алдаад, мүн тэндээ юундэшьеб һамааршаба.

Тээ тэндэ, Даба Баяр хоёрто дүтэшэг наадажа байһан хэдэн үхибүүд сооһоо сол харахан үһэтэй, мойһон шэнги нюдэтэй басаган:

— Би бэрхэл беэ, Даба-а,— гэбэ.

— Юугээрээ бэрхэбши?—гэлдэбэ тэндэ байһан хүүгэдүүд.

— Амһарта угаалсадагби—гээд, һүүл тээшээ болохо бүреэ һулаар, зориг муутайгаар дуугарба.

— Теэд... мишка нохоймнай аһаад, минии гоё гэгшын аягыемни тэһэ алдуулгажархёо һэн,— гээд тэрэ мүнсэгэрхэн басаган гомодобо.

— Теэд бархираа гүш даа?— гэжэ Даба тэрэ басагые шэртэн хараад байба.

— Үгы, — гэжэ хэлэхэдээшье муудашана хэбэртэй.

— Гоё аяга һэн гү даа?— гэбэ Даба.

— Еһоор даа. Папымни холоһоо асарһан һэн,— гэбэ тэрэ басаган. Даба тэрэ үдэшэ саадһаа ерээд, түлеэ залһа хахалхадань аханараа дахажа ябаһанаа гартаа оролсоо. Тэдэнэйнгээ ном үзэхэдэнь, стул дээрээ үбдэглэнхэй стол дээрэ хоёр гараараа шанаагаа тулаад аханар, эгэшынгээ хэжэ байһан юумэ ото хаража байдаг гуримтай. Үгышье һаа, зүбшөөлтэй хадаа номой зураг харадаг ажалтай. «Халаг, эдээн шэнги томо байдаг һаа, һурагша болонхой, ном үзэжэ байха һэмби...» гэжэ Даба атаархажа. юрэдөө эдэ олон номуудайнгаа нэгые харуулыт гэжэ гүйһан нюдөөр аханад тээшээ харан харан байба. Унтаха сагай болоходо, тэндэһээ дурата дурагүй орондоо ошожо хэбтэдэг. Өөрөөл хубсаһаа тайлаад унтаха, үглөөгүүршье түрүүшын хүнөөр адли бодолсоод. заримандаа дутуу хубсаланхай, барагтай хүн болохо гэжэ алхална.

Нэгэтэ үглөөгүүр хубсалжа бэеэ зэһэәд, Даба бултантай һуужа сай уулсаба. Балай юумэ эдеэшьегүй һаа, юу хээ шэншэлһээр юундэшьеб столдо һууһаар Даба үлэбэ. Али амтатайхан варени үшөө эдихэ дуратай байгаа гү, али үшөө юундэ һанаатай байгааб даа. Мэдэгдэнэгүй. Энэ табан үхибүүтэй бүлын гэшүүн бүхэн бултал өөһэд өөһэдынхеэр яаралтай тэрэ үглөөгүүр түхеэржэ байнад: хэн һургуулидаа, хэн ажалдаа яараһан забдагүй саг болонхой. Тээ һууд гээд Даба:

— Мама!— гэжэ шангаар ооголбо.

— Ши юу эдихэеэ һанаабши, Даба, варени гү?— гээд Цыден ахань ерэбэ.

Тиихэдэнь абяа гарабагүй. Шинии оролсохо юумэ үгыл ха гэһэн янзатай Даба булхын татаад һууна. Юрэдөө ахаяа тоожо үгэхөөр бэшэ.

— Мама, нэгэ юумэ шэхэндэшни хэлэхэмни, ерыш даа! — гэжэ Даба дахин дайтаба. Ажалдаа яаража, хубсалжа байһан эхэнь тэрэ доро ерэбэгүй. Найман саг болуутай байба, ажалдаа ярана.

— Мама, ерыш даа, нэгэл юумэ хэлэхэмни даа,— гээд Дабаа һалаха юм бэшэ.

— Хүбүүн аа, юун болооб,—гэжэ эхэнь нүгөө таһалгаһаа хубсалжа ябаад, суумхаеэ ябууд дундаа абаад, хүбүүндэ тонгойбо. Шэхэндэнь дүтэлөөд, Даба:

— Мүнөөхи матросско үмдөө үмдэхэмни аа,— гээд аргагүй гүйһан хайратай нюдөөр Даба эхэ тээшээ хараад байба. Хэдышье шэбэнээ һаань, хэлэһэн үгэнүүдынь хүү дуулдажа байба.

— Теэд, тиигээб гэжэ тугаарай хэлэхэдэшни ядаг юм,— гээд Цыден ахань нюргандаа аһаагаад, газаа гарашаба.

Тиин иимэ нюусые эхэһээ ондоо хэндэ хэлэхэб даа. Эгээл найдамтай дүтын хүн эжы ха юм даа.

Албан хэрэгээрээ Загарайн Эльхи нютагта ябажа байтараа дээрэ заагдаһан ушар байдалтай дайралдаа агша һэм. Дабаа хүбүүн мүнөө һургуулида оронхой, бүхы һурагшадтал адли гоё гоё зурагуудтай номуудтай, суумхэ арадаа үргэлэнхэй нүхэдтэеэ хамта алхалалдана. Баяр аха, Галина абгай хоёр шэнги дээдэ һургуулида ороho гэжэ бододог, баһа Цыден ахайн дуралдаг математикашье шудалаа һаа, һайн бэлэй гээд хэлэдэг. «Космонавт болохоб даа» гэжэ Даба эжынгээ шэхэндэ һаяшаг шэбэнэһэн аад, һүүлдэнь «юрэдөө дэлхэй дээрэ эгээл суутай мэргэжэлдэ һураха» гээд мэдүүлээ.

Энэ эдир эрхэтэн эрдэмдэ, ажалда һураха, ажабайдалда һураха хүсэлэнтэй урагшаа алхална. Арюун тунгалаг амгалан хүхэ тэнгэри доро ямаршье хүсэл бодол бэелхэ байһаниинь лабтай.

Д. ЖУГДУРОВА.

ХИЛЫН СААНАҺАА АБТАҺАН МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

НАНДЫН МЭДҮҮЛГЭ

ДЕЛИ, майн 29. (ТАСС). Индиин премьер-министрэй уялгые дүүргэгшэ Гулзарилал Нанда парламентын арадай палатын заседани дээрэ мүнөөдэр үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ. «Неругэй баримталдаг байһан гол ёһонууд, эдэ гол ёһонуудһаа үндэһэлдэг дотоодын болон гадаадын политика Индиин политическэ гол хараа шугам зандаа үлэхэ».

Нанда нациин болон хүн түрэлтэнэй үмэнэ наһа бараһан премьерэй ехэ габьяатай байһыень тэмдэглээ.

Конституцяар хараалагдаһан зорилгонуудые дүүргэхын тулада хамаг бүхы хүсэ шадалаа зорюулхыень парламентын гэшүүдые уряалха зуураа, энэ хадаа «Джавахарлал Неругэй дурадхаалые эрхим һайнаар ёһолһон ябадал болохо» гэбэ.

ШУУД СЭХЭ ШИИДХЭБЭРИ

ДЕЛИ, майн 29. (ТАСС). Индиин парламентын арадай палата мүнөөдэр нэгэн дуугаар резолюци баталан абаа. Джавахарлал Неругэй сагһаа урид наһа бараһан тушаа гүнзэгы ехэ гашуудал энэ резолюци соонь элирхэйлэн мэдүүлэгдэнэ. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахые, национальна нэгэдэл бэхижүүлхые, Неругэй бүхы ами наһаяа зорюулһан гол ёһонуудые хүгжөөн бэелүүлхые эрмэлзэхээр шууд шиидэнги байһанаа палатын депутадууд резолюци соогоо мэдүүлһэн байна.

Парламентын дээдэ палата— штадуудай совет мүн лэ иимэ удхатай резолюци баталан абаа.

ХУРДАН ТҮРГЭН УРГАЛТА

НЬЮ-ЙОРК. майн 29. (ТАСС). Советскэ Союз болон Европын социалис оронуудта промышленна үйлэдбэриин хэмжээнэй хурдан түргэнөөр ургажал байһан тухай Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин жэл бүри хэблэн гаргадаг «ООН-ой ежегодник» гэжэ статистическэ тайлбари соо тэмдэглэгдэнэ. Тайлбари соохи мэдээнүүдэй ёһоор 1950 онһоо хойшо СССР-тэ, Зүүн Европын оронуудта, Албаниие оруулангүйгөөр, промышленна продукциин хэмжээн 3,75 дахин ургаһан байна.

БҮХЭДЭЛХЭЙН ПОЧТОВО СОЮЗАЙ XV КОНГРЕСС НЭЭГДЭБЭ

ВЕНЭ, майн 29. (ТАСС). Бүхэдэлхэйн почтово союзай XV конгресс мүнөөдэр эндэ баярай оршон байдалда нээгдээ. Тэрээндэ 125 оронһоо ерэһэн 500 шахуу делегат хабаадана. СССР-эй Хэлхээ холбооной министрэй нэгэдэхи орлогшо К. Я. Сергейчук советскэ делегациие толгойлно.

Конгресс хадаа почтово болон телеграфна холбооной асуудалнуудые хаража үзэхэ, бүхэдэлхэйн почтово конвенциие хубилгаха, тэрээндэ нэмэлтэ оруулха тухай 1.200 шахуу дурадхалые зүбшэн хэлсэхэ юм.

Австриин президент А. Шерф конгрессэй нээгдэхэдэ амаршалгын үгэ хэлээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

ГАЗЕТЫН МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

...эдэхи хуудаһанда: Росси...Азербайджанай нэгэдэһээр ...элэй ой гүйсэһэнтэй дашаран, Азербайджанай арад ...э КПСС-эй Центральна ...тэй, СССР-эй Верховно...эй Президиумэй, СССР-эй ...стрнүүдэй Соведэй эльгээ...маршалга; нүхэр В. Уль...н Москва ерэһэн тухай. ...В. Ульбрихтые Н. С. Хру...уттан абажа бараалхаһан ...мэдээсэл; «Үхибүүдэй ...ргалай тулада» гэһэн ...тай түрүү бэшэг толи...о.

...дохи хуудаһанда: «Пар...ажабайдал» гэһэн гаршаг ...«Шэнэ Үдэ» газетын ре...Б. Гумпыловай «Эхил...хэрэгээ эсэстэнь хүрэтэр ...лхэ» гэһэн статья; оро...эй суута кукурузашан ...р Иванович Кузнецов ажа...дүй дүршэл тухай ма...еспубликын хартаабха...хөөрэнэ: саашань хоёр...турбадахи хуудаһануудта ...дые хамгаалха уласхоо...үдэртэ зорюулагдаһан ...ьевагай «Алтан нара...ра доро», Т. Назимова...эшүүлэй шухала зорил...Павловай «Улаан Тоо...анууд» гэһэн гаршагтай ...уд; «Гадаадын һонин» ...үлэгтэ уласхоорондын ...тушаа мэдээсэлнүүд ...гдаа.

...зетын дүрбэдэхи нюурта ...һара бүхы һаранuудай ...ай һайхан һара» гэһэн ...гаршаг доро элдэб һо...дээсэл, бэшэгүүд ниитэ...

БУРЯАД ҮНЭН

3-дахи нюур

1964 оной майн 31.

„Шара шолмосой“ зонхилдог орондо

„Сүлөөтэ дэлхэй“ гэдэгэй энэл даа

„КАПИТАЛИЗМЫН ХАЙРА“

«Һүнэй порошогһоо эхилээд хуушан одеяло хүрэтэр юуншье һаань эльгээхэдэтнай болохо. Нэгэшье үдэрөөр бү хожомдуулыт! Манай үхибүүд үлдэһэн, даараһан дээрэһээ һүниндөө бархирнал».

Капиталис «нарижуулгын» хүндэ хойшолондо нэрбэгдэһэн Аппалачи гэдэг шахтёрнуудай районуудһаа иигэжэ туһаламжа гуйһан шахардуу хашхараан Холбоото Штадуудай олохон городуудта дуулдана. США-да иимэ район ганса бэшэ юм. «Барагтай гэгдэдэг районуудтаньшье» иимэ ядуу тулюур байдалтай зон олон. Гэр байрагүй, эд зөөригүй болоод, үлэсхэлэн хооһон байдалһаа гараха этигэл найдабаряа алдаһан 35 миллион хүн энэ орон дотор тоологдоно.

Олохон хүнүүд «тэдхэмжэ» нэрэтэй өөдэгүй ахир зөөреэр үл залгажа байдаг. Тэрэнь неделиин гурбан хоногой хүнэһэн болоно. Бэшэ зариман һохор сагаан абадаггүй, гансал бадарлан гуйраншалжа хоолойгоо тэжээдэг байха юм.

— Һанаагаа зобоһоной хэрэг бии аал? «Бүгэдэ ниитын ажана байдалтай» манай гүрэн доторхи хүн бүхэн хэдышье ехэ зөөри, ямаршье аргаар суглуулжа шадаха бэшэ аал? Мүнгэгүй байгаа һаа — тэрэ өөрөө зэмэтэй. Тиимэ хүн «залхуу, забхай амитан», «хэндэшье хэрэггүй», «урагшаа барагдаһан амитан гээшэ» гэхэ мэтээр садхалан, баян хүнүүд шашалдадаг.

Колумбийска университедэй профессор Артур Бернсын шэнжэлэн хэһэн тобшолол дээрэһээ харахада, Америкын хүн зоной нилээд ехэ хубиин үгытэй ядуу байһаниинь «шэнэ үе сагай», «кибернетикын зуун жэлэй» зайлашагүй нүхэсэл болоно. Юундэб гэхэдэ, техникэ хүгжэхэдөө олохон хүдэлмэришэдые «социальна хэрэггүй хүнүүд» болгоно. Тэрээнһээ гадна, ядуу байдал, ажалгүйдэлгэ усадхагдаа һаа, обществодо муугаар нүлөөлжэ болохо һэн» гэжэ Бернс тоолоно. Юундэб гэхэдэ, капиталистнууд хүдэлмэришэдые шэлэн абаха аргагүй болохо бшуу гэнэ.

«Хоёрдохи», «гурбадахи» сортын гражданинуудай хэрэглэхэ чечевицын уһан шүлэнэй, аяга кофиин түлөөһэн болохо мүнгэ үгытэйшүүлдэ үгыт, тиигэбэл — саашадаашье «тоһон соо умбажа, торгон дээрэ хүльбэржэ» байхалта гэнэ.

Бадар гуйраншалгаар үл залгажа байдаг хүнүүд Холбоото Штадууд дотор улам олон болоно. Харин хэнтэг баяшуул:

— хэрбээ үгэ дууласатай байгаа һаатнай — туһалхабди, тиигээгүй һаа — өөһэдтөөл гомдогты, — гэжэ убайгүй зандардаг байха юм.

США-дахи ажал ба капиталис һабартаа оруулһан хүнүүдэй ёһо заншал иимэл байна.

Б. ЕРАСОВ.

„ГУЙРАНШАДАЙ ТОСХОНУУД“

Картон, сан түмэрэй үртэһэ, хуушан хабтагай холбожо бариһан набтагар балгааһанууд — Латиин Америкын оронуудай томо томо городуудта олон байдаг. Бразилиин «фавелнүүд», Чилиин «кальямпасууд», Уругвайн «кантегрилинүүд», Перугай «барриадасууд» алиниинь алин гэшэгүй адли юм. Тэдээн соо һуудаг зоной байдал айхабтар үгытэй ядуу, муухай, тэндэ водопровод, һургуули, эмнэлгын газаршье гэжэ байхагүй.

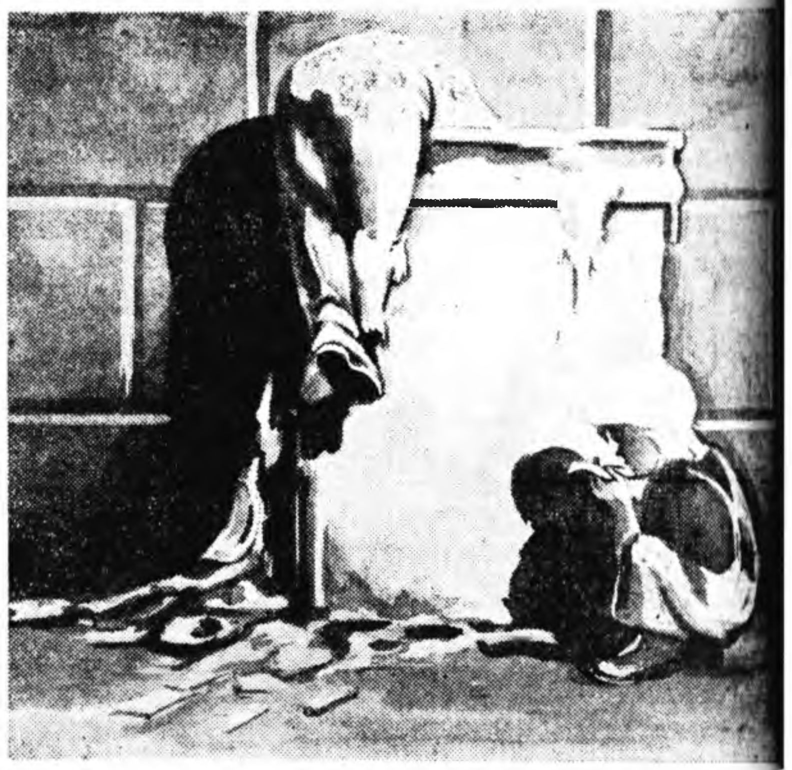
Аргентинэдэ «гуйраншадай тосхонууд» гэжэ нэрлэгдэдэг үгытэйшүүлэй кварталнууд бии юм. Буэнос-Айрестэ, тэрэнэй оршон тойрондо 500 мянга шахуу хүнүүд тиимэ тосхонуудта ажаһуудаг. «Гуйраншадай тосхонууд» ниислэл хотын зүг бүхэнһөөнь хүреэлэнхэй. Тиимэ тосхонуудай нэгэн Буэнос-Айресэй тэг дунда байдаг. Тэндэһээ правительствын байшан хүрэтэр оройдоо 5 минута ябахаар юм. Эдэ тосхонууд Аргентинын промышленна талаараа хүгжэжэ байха үедэ тогтожо эхилһэн түүхэ домогтой. Газаргүй олон мянган таряашад хүдэлмэри бэдэржэ томо городуудта ошоод, промышленна предприятинууд шадар балгааһануудые бариһан байгаа хаш.

Үе үе ехэ үер боложо тэдэ балгааһануудые һандаан урадхаадаг, теэд баһал тиимэрхүү шэнэ һуурин газарнууд удангүй бии болодог байгаа.

Хүсэеэ хамтадхан, эрид шууд тэмсэбэл, байдалаа һайжаруулжа шадаха байһанаа гуйраншадай тосхонуудта һуудаг зон удаа дараалан ойлгожо, комитедүүд, ассоциацинууд болон нэгэдэжэ захалһан байна. Хэдэхэн һарын үеэр Буэнос-Айрестэ «Гуйраншадай тосхонуудта» һуугшадай федераци эмхидхэгдээ. Эдэнэр байра байдалаа һайжаруулхын түлөө тэмсэхэһээ гадна, мүн арад ниитын политическэ тэмсэлдэ олоороо хабаададаг, хархис хуулинуудые болюулха, түрүү үзэлтэнэй партинуудые, тэрэ тоодо коммунис па[illegible] тиие нюуса бэшэ байдалтай б[illegible] гохо эрилтэ табидаг болжо б[illegible] хай.

Исидоро ХИЛЬБЕРТ,
ТАСС-ай корреспондент.

Буэнос-Айрес.

«Ехэ хотын үхибүүд» га[illegible] **Борис Пророковой** зураг[illegible] **буулган абтаа.**

(АПН)

МИЛЛИОНЕРНҮҮДЭЙ МЭДХЭЛДЭЭН

САГААН БАЙШАНГАЙ ҮҮДЭНДЭ

Энэ жэлэй ноябрьда США-гай президент боложо һунгагдаха хүсэлтэй хүнүүд хоорондоо горитойхон илгаатай; тиигэбэшье нэгэ талаараа тон адли: бултадаа миллионернүүд байна.

Ехэ баялиггүй хүнэй политическэ дээдэ тушаал зэргэ эзэлхэм гэжэ һанаха саг США-да үни үнгэрэнхэй. Мүнөө миллионернүүд лэ миллионернүүдэй үмэнэһөө засагална.

Үнгэрэгшэ жэлдэ «Юнайтед стейтс ньюс энд Уорлд рипорт» гэдэг консервативна журнал энэ ушарые шэнжэлһэн статьягаа «Политикамнай миллионернүүдэй зугаа боложо байна бэшэ гү?» гэжэ гаршаглаад, тэрэ асуудалдаа зүбшөөрһэн харюу үгэһэн байгаа. Американ түүхын эхин үедэ президентын тушаал эзэлхые хүсэгшэд юрын зоной дундаһаа гараһан хүнүүдби гэжэ һайрхадаг байһан һаань, мүнөө «модон гэр бэшэ, харин яхта ба мүнгэн халбага политическэ һүлдэ тэмдэг болодог болонхой» гэжэ тэрэ статья соо хэлэгдэнэ.

Республиканска партиин зүгһөө президентын тушаал буляалдаха гол түлөөлэгшэдынь Нью-Йорк штадай губернатор Нельсон Рокфеллер, сенатор Барри Голдуотер (Аризон штат), вице-президент байһан Ричард Никсон Сайгондо байдаг элшэн сайд Генри Кэбот Лодж, Пенсильвани штадай губернатор Уильям Скрэнтон гэгшэд болоно.

Рокфеллер — эгээн ехэ баяшуулай нэгэн юм. Тэрэнэй үмсын зөөринь хэдэн зуугаад, мянгаад миллион долларaар сэгнэгдэдэг. Рокфеллерэй бүлын бүхы капитал 3,5 миллиард доллар болохо гэжэ нэгэ экономист арба шахуу жэлэй үедэ тоолоһон байгаа. Мүнөө тэрэнь бүри ехэ болонхой. Рокфеллернүүдэй мүнгэн сангай айхабтар ехэ империин мэдэлдэ Саудовска Аравиһаа Венесуэлэ хүрэтэрхи нефтиин олзоборилгонууд, газарай ехэ эдлүүринүүд, маптан томо банкнууд ба страховой компаниинууд, Катангдахи үнэтэ малтамалнуудые ашаглахын тула табигдаһан һүрэг ехэ мүнгэ зөөри байдаг.

Голдуотерые Рокфеллертэй жэшэбэл, үгытэй гэхээр ааб даа. Тиигэбэшье шаналһанай үлүү байха. Энэ сенатор оло дахин миллионер болоһон хүн. Эсэгэһээнь уг дамжажа үлэһэн ехэ универсальна магазин Фениксдэ байдаг.

Никсонэй мүнгэ зөөриин тоо хүсэд мэдэгдэнэгүй, мүн хайшан гээд баяжаһаниинь эли бэшэ юм. Никсонэй эсэгэ баян хүн байгаагүй. Тиигэбэшье аяг ааша дээрэһээнь харахада, Никсон миллионернүүдэй ангида хабаадахаар байна. Нельсон Рокфеллерэй байдаг 5-дугаар авенюгай гэртэхи 12 таһалгатай байра 135 миллион доллараар үнгэрэгшэ жэлдэ Никсон худалдажа абаһан юм.

Лодж Бостон хотын угаа баян бүлэдэ түрэһэн. Ехэ баялиг Лоджын хубида хүртэһэн байгаа.

Скрэнтон Пенсильваниин нүүрһэнэй шахтануудые, шудхалаа хэдэг заводуудые мэдээлдэг бүлэдэ хамаадана. Эсэгэһээмни уг залгамжалан үлэһэн зөөри 8—9 миллион долларай сэнтэй юм гэжэ Скрэнтон өөрөө мэдэрнэ.

Президентын тушаал эзэлжэ, арадай үмэнэһөө, тэрэ тоодо урда зүгэй дарлагдаһан негрнүүдэй, хүдэлмэригүйшүүлэй, 40 миллион үгытэйшүүлэй зүгһөө гүрэние захиран зонхилхо эрхэ олохо хүсэлтэй республиканецууд эдэл байна. Эдэнэр угаа ехэ баялигтай байхаһаа гадна, мүн капиталистнуудай ангиин ашаг туһа сахихаар үнэн байдагаараа, тэдэнэй гэшүүд байһаараа түрэл болоно.

Нэрэ зэргын түлөө тэмсэл болохоһоо гадна, мүн тэрээн доторнь бүхы республиканска партиин политика ба хуби заяан шиидхэгдэнэ.

Рокфеллерэй, Лоджын, Скрэнтоной, Никсонэй хараа бодол Голдуотерай баримталдаг хараа бодолһоо юугээрээ илгаатайб?

«Ньюсуик» журналай дурдаһанай ёһоор, Рокфеллер, Скрэнтон ба Лодж республиканска партиин «зүүнэй тала баридаг нүлөө ехэтэй бүлэгые» гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл Нью-Йоркын, Бостоной, Филадельфиин финансистнуудые, корпорацинуудай толгойлогшонорые, нүлөө ехэтэй хэблэлшэдые түлөөлдэг байна. Харин Никсон хадаа Голдуотер энэ бүлэг хоёрой хоорондохи дундуур хараа бодол баримтална.

Гэхэ зуура, эдэнэй хэнииньшье Аризон штадай сенаторай дурадхаһан аюултай хараа шугамһаа үндэһэн илгаатай онсо юушье дурадхаагүй байха. Теэд Голдуотер шэнгеэр Кубада добтолжо орохо, Берлиндэ «сэрэгэй тулалдаа» хэхэ гү, али Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациһаа гараха гэхэ мэтээр эдэнэй хэнииньшье дурадхаагүй юм. Тиигэбэшье хүйтэн дай үргэлжэлүүлхэ, уласхоорондын түгшүүрилтэй байдал һуларуулхаар алхамуудые хэхэ ябадалда эдэнэр бүгэдын хүйтөөр хандадаг байһаниинь элитэ.

Һаяхан болоһон эхин һунгалтын үедэ, баруунай тала баридаг республиканецуудые дэмжэхэ гэжэ оролдон, Рокфеллер «гадаадын политикын асуудалнуудаар Голдуотерэй хэлэдэг эзэрхэг түримхэй үгэнүүдые үе үе болоод лэ дабтаа» гээд «Прогрессив» журнал бэшээ һэн.

Президентын тушаал зэргэдэ кандидатураа дэбжүүлүүлхэ гэжэ оролдодог республиканецуудай хараа бодол тухай тобшоор хэлэбэл, иимэ.

Демократическа парти тухай юу хэлэлтэйб?

Уридшалан хараалагдаагүй онсо ушарай тохёолдоогүй һаань, президент Джонсон демократическа партиин кандидат болохо. Урда зүгэй «диксикрадуудай» (хархисууд-расистнуудай) бүлэг лэ Джонсондо эсэргүү тала барижа болохо байна.

Джонсон мүн лэ миллионер юм. Джонсоной бүлын баялигынь 7—8 миллион доллараар сэгнэгдэнэ гэжэ «Юнайтед стейтс ньюс энд Уорлд рипорт» журнал һаяхан бэшээ һэн. Джонсон фермерэй бүлэдэ түрэһэн аад, он жэлэй үнгэрхэдэ өөрөө, мүн һамганиинь Техастахи радио, телевидениин компанитай, 7600 акр газартай, олон малтай болоһон байна.

Гадаадын политика ба дотоодын хэрэгүүд тухай президент Джонсоной хэһэн мэдүүлгэнүүд мэдээжэ, тиимэһээ тэдээн тухай дабтан хэлэлтэгүй.

Джонсон дотоодын зарим тэды реформонуудые хэхэ, «үгытэй ядуу байдалда дай» соносхохо гэһэн болобошье, «ехэ аралжаа наймаанда» харша хүн гэжэ тоологдодоггүй. Элитэ ехэ олохон ф[illegible] нансистнууд Джонсоние дэ[illegible] нэ. Юундэб гэхэдэ, «Джон[illegible] аралжаа наймаанай асуудал о[illegible] годог, ехэ ашаг олзо оруулха [illegible] хала байһые мэдэдэг» гээд т[illegible] нэр тоолоно гэжэ «Нью-Й[illegible] таймс» газетын Вашингтон[illegible] экономическа шэнжэлэгшэ Э[illegible] Шанахан үнгэрэгшэ неделидэ [illegible] шээ һэн.

Иимэл шалтагаанаар, магад [illegible] рэнэй баримталдаг гадаадын по[illegible] тическэ хараа бодол дээрэһээ, ол[illegible] хон томо финансистнууд, пр[illegible] мышленнигууд энэнэй урда [illegible] республиканска партиие дэмжэ[illegible] байһан аад, мүнөө вице-презид[illegible] тын тушаалда демократиче[illegible] партиин кандидадай һунгагд[illegible] байгаа һаань, Джонсониие д[illegible] жэхээр бэлэн байнад.

Гарри ФРИМЭН,
ТАСС-ай Нью-Йоркдохи корреспондент.

АРГЫНГАА БАРАГДАХАДА...

Баян гэлсүүлдэг США-да үгытэй ядуу зон айхабтар олон. «Адагыень абажа хэлэбэл, 36 миллион американецууд — үгытэйшүүл юм. Хэрбээ наринаар тоолохо болоо һаа, тэдэнэй тоо 54 миллиондо хүрэхэ байха» гэжэ «Сатердей ивнинг пост» журнал бэшэнэ.

6 штадай газар дайдын ородог Аппалачиин район үргэлжэдөө үгытэйшүүлэй хизаар болонхой.

Зураг дээрэ: Неон поселок шадархи (Кентукки штат) балгааһан соо байрладаг Делфи Ноубли гэгшэ үбшэн басаган Риваяа үргөөд байна. Хан гэхэ хашарһагүй дээрэһээ медицинскэ туһаламжа абаха арганьгүй. Миинтээр туһалдаг гурим Америкэдэ байхагүй.

ТАСС-ай фотохронико.

„НҮҮДЭЛ ХҮДЭЛМЭРИШЭД“

«Ньюсуик», «Нью-Йорк таймс мэгэзин» ба бусад газетэ, журналнууд ядуу байдалтай американецууд тухай материалнуудые тунхаглаха баатай болоно. Тэдээнһээнь мэдэхэдэ, мүнөө США-да олон миллион хүнүүд тон муу байдалтай тулижа зүдэржэ байна. Хэд гээшэб гэхэдэ: ажалгүйшүүл, нүүжэ ябадаг хүдэлмэришэд, һургуулида һураагүй, мэргэжэлтэй болоогүй ушарһаа хүдэлхэ газар олодоггүй залуушуул, үгырһэн фермернүүд, хара шарайтай байһандаа газаашалуулан доромжолуулдаг негрнүүд болоно.

Зураг дээрэ: ажалгүй американец.

ЗЭРЛИГ ЗАНШАЛ

«Түрэһэн ахаяа алааб гэжэ 12 наһатай хүбүүн мэдэрээ» гээд ЮПИ гэдэг американска телеграфна агентство Индианаполис городһоо мэдээсэбэ. Алагша Чарльз, хорлогдоһон Вилли (15 наһатай) гэгшэд Бесси Уильямс эхынгээ церковь ошоходонь, гэртээ үлэһэн байгаа. Виллинь мороженнодо ошоһон аад, өөртөө гансые асараа юм хаш. Тэрэниинь Чарльз буляаха гээд һэдэбэ. Ахадаа шангаар түлхюулхэдээ сухалдаһан **Чарльз** ташуур буу гаргаад, ахынгаа нюур руу буудажархёо. «Энээниие алаһандаа шаналнагүйб», — гэжэ убайгүйгөөр эхэдээ хэлэһэн байна.

Иимэ ушар Америкэдэ юрын үзэгдэл болонхой.

«Бидэнэр, американецууд, өөһэдынгөө үхибүүдые алуурашад болгон хүмүүжүүлнэ бэшэ гүбди? Түрэлхидынь балшар бага үхибүүдэйнгээ гарта нааданай буу, хутага барюулаад, полицинхидые, индеецүүдые алаһан тонуулшадые һажаалгажа наадхуулдаг бшуу. Манайда алалсажа наадалга үхибүүдэй юрын зугаа болошоо» гэжэ Л. К. Хибер «Ивнинг стар» гэдэг вашингтонско газетэдэ зүб бэшэнэ.

Үхэл, гэмтэлээр наймаа хэгшэд — сэрэгэй-промышленна монополинууд США-да дай жүрөөдэһэн номнол хэжэ, үхибүүдэй дундахи гэмтэ ябадал улам дэбэргэнэ.

ПРИНЦ БА ПАРИКМАХЕР

Үһөө заһуулхаяа ерэһэн хүнэй гуйлтые парикмахер хангаха уялгатай гү? Энэ асуудал зугаахина табигдаһан шэнгеэр һанагдажа магад. Тиигэбэшье һаяхан Вашингтоной парикмахер Рене Незет гэгшэ тэндэ орожо ерэһэн нэгэ томоотой янзын хүнэй үһэ заһахаяа арсаба. Тэрэ хүнэй сагаан бэшэ, харин хара шарайтай байһан дээрэһээнь парикмахер дурагүйтөөд, гаража ошохыень дурадхаа.

Тэрэ хүнэй вашингтонско юрын негр байгаа һаа, гайхалтагүй һэн бэзэ. Харин тэрэнь алар холоһоо — Угандаһаа ерэһэн хүн байшоо. Принц Годфрей Катанива өөрынгөө нютагта дээгүүр зэргын хүн. Граждан захирганай онол мэргэжэлдэ һурахын тула, Уласхоорондын ассоциациин уряалаар, Америкын ниислэл ошоһон байба.

Принц дураа гутаад, буруушаал мэдүүлхэеэ тэрэ дары гүрэнэй департамент ошоһон байна.

Харин тэндэнь сагаан шарайтай бэшэ дипломадуудай гомдол шалгажа үзэхэ тусхай түшэмэл томилогдонхой байшоо. Юундэб гэхэдэ, энэ мэтын ба бүришье гутамшаг ушаралнууд Холбоото Штадуудта үдэр бүри тохёолдодог. Түшэмэл Педро Санхуан принцһээ хүлисэл гуйха, һанаата болоһоноо мэдүүлхэ зуураа, ямаршье туһа хүргэжэ шадагдахагүй байна гэһэн тэмдэг үзүүлээ.

Угандын принц нэгэ бага намхарбашье, граждан захирганай онол арга шудалхаяа ерээ һэмнайб гэжэ һанаад, сенатада ехэ буляалдаа үүдхэһэн граждан эрхэ тухай хуулиин проектын баталагдан абтаа һаа, үһэ заһахыень Рене Незетые баадхажа болохо хаяа гээд һонирхобо.

Педро Санхуан һанаа алдан, түр зуура бодолгото болоод, — үгы, тиигэжэ шадагдахагүй, — гэжэ харюусаа.

— Яахадаа тиимэ байха юм? Энэ хуули расын талаар доромжолдог ябадалда эсэс табиха байха гэжэ баталан американ хэблэл яахадаа иимэ ехээр магтанаб? — гэжэ Угандын принц асууба.

Удаа дараалан, болгоомжотой ябуулга хэхэ ушартай бологдодог байһыень мэдэнэ бэзэт. Тус хуулиин проект гостиницануд дотор, спортын стадионуудта, театрнууд соо, бензин абадаг колонуудта расын талаар доромжолхо ябадал усадхахые хараална. Харин хүн зониие ха[illegible] предприятинууд бо[illegible] пансионадууд, жэжэ [illegible] газинууд, мастерс[illegible] нуудта (энэ тоодо Р[illegible] Незетын үйлэдбэри [illegible] но) хамаадахагүй [illegible] мистер Санхуан та[illegible] рилба.

Африкан принц т[illegible] жэ граждан захирга[illegible] һургаал абаһан ба[illegible] Теэд энэ һургаал[illegible] хэр ханаһаниинь м[illegible] дэнэгүй.

«Новое время» журналһаа абтаба.

ЯНКЫН ГОДООРОЛ

Гэгээн сагаан үдэр дунда үйлсэдэ ябаһан американ хүбүүе танигдаагүй хоёр негр барижа «хоролбо» гэжэ Нью-Йоркын газетэнүүд хоёр үдэрэй туршада ухаа мэдээ алдалдан, олон мэдээсэл тунхаглаа. Тэрэ хүбүүе «сохёо», «үдьхэлөө». «нюуртань нёлбоо», «бритвээр отолоо», «дэбһээ» гэхэһээ гадна, «Хүбүүн ойлгыш, граждан дайн гээшэ иимэл байна» гэхэ мэтээр эхи захагүй хашхаралдаһан байна. «Тушаан боложо» амиды үлэһэн 18 наһатай Джон Джэдросик полициин участогта арайхан хүрэжэ ошоод, юрэ бусын юумэ үзэһэнөө хөөрөө. Полициин сагдаанар гэмтэ нюурнуудые тэрэ дары бэдэржэ оробо.

Газетэнүүдэй хуудаһануудта элдэб гаршагууд үгтөө. Иимэ ехэ шууяанай боложо байха үеэр, хаанашьеб нэгэ тээ, нэгэ хүн энэ «гэмтэлэй» хэр үнэн байһан тушаа маргаба. Нээрээ иимэ байгаа гээшэ гү? гэһэн бодол түрөө хаш. Газетэнүүдшье намдажа захалаа. Юунһээшьеб боложо Джон хойто үдэрынь полицидэ ерээд, худалаар хэлэһэн тухайдаа бэшэмэл мэдүүлгэ бариба. Намайе хэншье сохёогүй, хэншье үдьхэлөөгүй, хэншье дэбһээгүй гэжэ мэдүүлгэ соогоо мэдэрээ. Этигэмээр байхын тула эндэ тэндээ юрын бритвээр хэдэн газар шулгалһан байгаа.

Юундэ иимэ юумэ хээбши гэжэ асуухадань, ухаан ойндо орошогүй тэнэг юумэ хэлэбэ. Түрэлхидынь тэрэ хүбүүгээ һургуулида һура гэжэ баадхадаг байгаа. Тиихэдэнь, һураха дурагүй Джон һургуулиһаа хахасахын, эхэ эсэгэеэ мэхэлхын тула, иимэ ааша гаргаһан байба.

Л. ПОНОМАРЕВ.
ТАСС-ай корреспондент.
Нью-Йорк.

ГАРЛЕМЭЙ ТАМА

1964 ондо нээгдэхэ бүхэдэлхэйн выставкын хэдэ хэдэн байшангууд Нью-Йоркын районуудай нэгэндэ мүнөө сагай түхэлтэйгөөр баригдажа байнхай. Шэл ба бетоноор бүтээгдэһэн эдэ һүртэ байшангуудай үнэ сэнгынь миллиард доллараар сэгнэгдэнэ. Эндэ американска «болбосорол» харуулагдаха юм ха.

Гэхэ зуура, выставкын нээгдэхэ газарһаа хэдэхэн милиин хараанда байдаг Гарлемэй харанхы хүнды соогуур хэдэн зуугаад мянган хүн хэлэшэгүй хүшэр байдалда, түлигдэдэггүй таһалгануud соо байрлана, үй түмэн хулгана хархануудһаа һүниндөө үхибүүдээ хамгаалха ушартай болоно. Байрын түлөөһэ саг соонь үгөөгүй дээрэһээ хэзээл газаа намнуулна аа бибди гээд саг үргэлжэ шэшэрэлдэжэ байдаг заншалтай. Эдэнэр 60—70 жэлэй туршада заһабарилагдаагүй хүйтэн, нойтон гэрнүүд соо байха баатай болоно.

«Энэ районой зон иимэ нүхэ һубэрнүүдые үгы хэхын түлөө хэдэн арбаад жэлэй туршада тэмсэжэ байна. Теэд тэрээнһээнь ямаршье үрэ гаранагүй: юундэб гэхэдэ, тэдээн соогуур негрнүүд лэ байдаг ха юм...» гэжэ «Сатердей ивнинг пост» гэдэг американска журнал бэшэнэ.

Тиихэдээ Гарлемэй улад зоной ядуу тулюур байдалые элирхэйлнэ. Негритянка Джойс Борденай бүлын байдалые харуулхадаа, байдаг таһалгань бүхэли жэл соо түлигдэнэгүй, үүдэнүүдынь һандархай,ханануудынь һанги набта болошонхой, электричествэшье байхагүй, арба наһатай хүбүүниинь керосинай лампын бүрэгэр гэрэлдэ һуужа хэшээлдээ бэлдэнэ. Гэрэй эзэндэ һара бүри 50 доллар түлөөд, 8 жэл үлүүтэй соо эндэ ажаһууна. «Муниципальна (хотын) инспекторнүүдые тоогүй оло дахин уриһан байхаб, теэд хэншье ерэнэгүй» гэжэ Джойс хөөрэнэ.

«Бидэ энэ ерэһэр 5 жэл боложо байнабди. Теэд гэр соомнай, түймэр болоно аа гү гэжэ, мүн баһа үхибүүнэймнай орон дээрэ хулганаа харха гарана аа гү гэжэ айдагбди. Байрамнай оройдоо түлигдэдэггүй. Минии хүбүүн хүйтэ абаад, ехээр хадхаляатажа үбдөө, басагамни — менингидтээ...» гэжэ Джойсой хүршэ, гурбан үхибүүдэй эхэ Ширли Уильямс мэдүүлнэ.

Лексингтон авенюгай № 2174 гэртэ байдаг Аннабелл Александра энэ жэлэй январь соо 5 наһатай хүбүүндэм харханууд аһаад, уралыень һэтэ хазажархёо гэжэ орилон байжа хөөрэнэ.

«Сатердей ивнинг постын» элирхэйлһэнэй ёһоор, Нью-Йоркдохи иимэ «байрануудта» миллион шахуу хүн байна. Гарлемэй хүнды хүнхи соогуур байдаг зон һаяшаг олоороо үйлсэдэ гаража, байра байдалыень заһаруулха эрилтэ табяад, «хулганаанай нүхэнүүд соо» байһанай түлөө түлбэри түлэхэеэ арсаа.

Эдэнэй тэсэхэ аргань һалажа захалаа.

(АПН).

„ТҮМЭР ЗАМА[illegible] ДАЙН“

Ажалгүйн тэдхэмжэ абаха б[illegible] ройнгоо дүүрэхэдэнь яахабши?[illegible] «Флорида Ист коуст рейлроуд»[illegible] компаниин буһалгаалан бодоһо[illegible] мэр замшаһаа американ телевиде[illegible] нэгэ корреспондент һая асууһан [illegible] гаа. Тиихэдэнь, «Хэдэн хэһэг д[illegible] мит худалдажа абаха бэзэб даа[illegible] жэ харюусаа...

Хүдэлмэришэнэй энэ юрэ б[illegible] харюу онсо анхарал хандуула[illegible] Юундэб гэхэдэ, тус компаниин т[illegible] зам дээрэ һүүлэй үедэ һүйдхэл [illegible] боложо байдаг. Энэ түмэр зам һү[illegible] 13 һарын туршада үнэндөө сэр[illegible] байдалда оронхой юм. Нэгэ тал[illegible] 2 мянган түмэр замшадай забас[illegible] ко болоһон, нүгөө талаһаа — харгын эрхилэгшэ Эдвард Бол[illegible] шэ локаут соносхоһон байна.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

АПН-эй, ТАСС-ай материалнуудһаа бүридүүлһэн хуудаһан

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни — 47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни — 48-89, 33-61, корректорская — 35-85.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического — 24-74, советского строительства и быта — 34-93, рабсельков и писем — 25—41, 38-30, информации — 32-74 и переводов — 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00128. Зак. № 494.